

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, 1, Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934-1938
Trib. Timișoara.
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

A második találkozó

Mint ősszel a venyigéjéről letépett szőlő, most levét hordóba csorgatják és pincébe zárni, erjedni, formni kezd, hogy végül is az éborra érlelje: alakul, másul, formálódik a szadalom is. Másul, változik, alakul a mi kis edebb világunk, az erdélyi és bánági magyar- asis és szőleje, az új, már kisebbségi sorban öltött és öntudatosan férfivá érett, társadal- a harmincas nemzedék is érni, formni kezd, aly ebből az erjedésből nemzetkisebbségi éle- k tiszta és üdítő, egészséges borát leszűrhe-

Milyen feltűnően sokat beszéltünk két évvel ött a Vásárhelyi Találkozóról és az ott ho- határozatokat kisebbségi életünkben meg- vánuló életerős palántáknak nyilvánítottuk, melyekből a megújulás érdekében kellett vol- kinőnie. Napok mentek, hónapok multak, év- retett le az idők rokkján és a Találkozó szel- tét kezdtük megmászítani, elszinteleníteni, gy hamarosan meg sem várva, időt sem en- ve az esetleges termésnek, megtagadjuk azt.

Az idő dolgozott és dolgozik ma is. A nem- éki vallomás, mely éppen a Népközösség hi- alos lapjának irodalmi mellékletén jelent meg- nek, korparancsszerűen veti fel egy új talál- ó szükségességét. Ez a nemzedéki vallomás, y a harmincas férfi nemzedék harminchá- n tagja irt alá, még csak célozza, sejteti, óva- san szükségelteti új Találkozó szükségességét.

A Vásárhelyi Találkozó egyik lelkes szerve- e, Balogh Edgár, már vezércikkben dönteti arányi részként nyiladozó kaput, amikor fe- ktre olvassa, hogy a Hitvallás magyar népkö- séséget sürgetett, óhajtott és kívánt és most, gy ez a vágy teljesedőbe ment, kétszeres kö- telmény a második találkozó, ahol a réginek ellemében a Magyar Népközösség nagyszerű reiteit kell eszményi tartalommal megtölteni. Erdélyi Magyar Szó-ban már anket során kezik a Találkozó időszertűségéről Bányai szló, Demeter János és Szabó Árpád.

„Az újnak alapja csak a réginek java lehet, z emberi szabadság és a nemzeti fegyelem cso- atos ötvözete, mely ezer éven át övezte a ma- arság homlokát. A keleti bölcs türelem, ha- llett: vagy a daltermő kurucok vízei lelke rugat tiprása ellen. De mindenkifölött a tem- tő erő, mely Európá legviharosabb helyén rténelmet és műveltséget magyar módra alko- tt.”

Ezt az idézetet a Nemzedéki vallomás tar- almazza és a sorok között Erdély története, ki- ebbségi éltünk sorsszerű törvénye és a duna- nenti népek egymásrautaltsága sikkot.

Valóban, soha nem volt nagyobb szükség, követelődik igényesség, parancsolóbb kényszerű- ség a második találkozó gondolatánál, mint ma, amikor erre bennünket és nemzetkisebbségün- ket a küll. és belpolitikai események egyformán kényszerítenek. A küllvilágban az eddig egymás ellen acsarkodó dunavölgyi népek szeméből las- san foszladozni kezd a hályog és ábrándos, ál- mokat szövő írók helyett már a kormányok fe- lelős tényezői sürgetik a Duna-medence államai- nak bábkés együttműködését.

Ha igaz, hogy nagy idők szülik a nagy em- bereket, úgy kétszeresen igaz az is, hogy nagy idők szülik a nagy elhatározásokat is. A duna- völgyi gondolat Kossuth és Balcescu óta kísért és egy elmult és ismét kezdődő világháborúnak kellett jönnie, hogy a tervet realpolitikusaink felkapják és azt a megvalósulás kezdeti stá- diumába hozzák.

Belpolitikánk helyzete is kényszerít ben- nünket második találkozóra, új összejövetele, fogalmaink tisztázására. A többségi nemzet ezt az egységet már megvalósította és most raj-

tunk a sor. Sokszorosan kötelező a mi számunk- ra az annyiszor hiába óhajtott, vágyva-várt, sür- getve-sürgtetett egység tényleges, igazi és őszin- te megvalósítása.

Nem elegendő azonban megfujni a riadókat, megkongatni a kisebbségi életünk lármafáit a nélkül, hogy tudnánk, mit is akarunk voltakép- pen. Kétségtelen, hogy fiatal férfinemzedékünk tisztán és őszintén óhajtja a találkozót és a né- pi egységet. Bizonyos az is, hogy jószándékát nem lehet kétségbevonni. Teremtsük meg tehát elsősorban a kölcsönös jóhiszemiséget, mely előfeltétele az eredményes együttműködésnek.

Az erdélyi magyar nemzetkisebbségnek az elmult Vásárhelyi Találkozó után is volt össze- jövele, ahol az eddig nélkülözött egységet, ha rövid időre is, de megvalósította. Sírál kellett nyáron találkoznia az erdélyi magyarságnak, a hol az egység, amely nélkül életképtelenek és halálraítéltek vagyunk, öntudatlanul bár, de megvalósult. Petőfi sirja hozott össze bennün- ket hatalmas népi táborda.

Tudatosan és meggondoltan, mindent meg- fontolva és a fogalmakat tisztázva jöjjünk tehát ismét össze új találkozóra! Ne homályos jelsza- vak köntösébe burkolozzunk, hanem dolgozzunk

ki komoly társadalmi programot, melyben első- sorban néptömegeink javát tartsuk szem előtt. A munkaterv, az új Hitvallás minden magyart egyformán érintsen, de elsősorban a nagy tö- megeket, földműves és munkástársadalmunkat, mert az ő sérelmeik a legfájdalmasabbak.

A munkaterv kidolgozásánál két jelszót tartsunk szemünk előtt. Az első legyen az egy- ség! Kissé elfakult, meggyürt, meghamisított szó, de igaz szándékkal, töretlen akarattal, tett- erős fiatallá varázsolhatjuk. A második legyen a béke! Nyugaton háboru dul és csak most, itt a Duna-medence egyik csücskében, látjuk tisz- tán és élvezzük a béke igazi áldásait. A népek sohasem akartak háborut és nem akarnak soha! Béke kell, kenyér kell, szabadság kell és egyen- lőség szükséges ahhoz, hogy nemzetküldetésün- ket maradéktalanul betölthessük és helyünket az utókor nemzedékének becsülettel átadhassuk.

A második találkozó munkatervének kere- tét és az új Hitvallást ebben a két jelszóban kell tömöríteni és ebből kell kiépíteni. Szívesen hangoztatjuk és hivalkodunk is vele, hogy Pe- tőfi népe vagyunk. Nős, akkor ne tagadjuk meg szent emléket és ne másítsuk meg végrendeletét. Hozzuk össze a második találkozót, másabbat, igazabbat, mint az első volt, ahol a bőségek ko- sarából mindenki egyaránt vehet, míg a jogok- nak asztalánál mind egyaránt foglal helyet.
ifj. Kubán Endre.

Tetőponton a finn-orosz válság

Pénteken délután ultimátumszerű felhívást kapott a finn küldöttség

Londonból jelentik: (Dunaposta.) A finn- szovjet helyzet pillanatnyilag rendkívül súlyos és a jelek azt mutatják, hogy a válság rövidesen elérí tetőpontját. Londonba érkezett jelentések szerint

a finn küldöttséget péntek délután valóság- gal ultimátumszerűen szólították fel, hogy délután 5 órára jelenjenek meg a Kremlben

Moszkvai diplomáciai körök szerint a Szovjet ragaskodik ahhoz, hogy a Finn-öböl bejáratánál Hogland szigetén flottabázist és erődítményeket építhessen ki. A finnek olyan javaslatot tettek, hogy ők is építhessenek erődítményeket, de az orosz kormány ezt az ellenjavaslatot már eluta- sitotta.

A londoni lapok nagy jelentőséget tulajdo- nítanak a félhivatalos Pravda feltűnően éles tá- madásának Svédország, Finnország és a nyugati

hatalmak ellen. Londonban a Pravda cikke után úgy látják, hogy az északi helyzet oly mér- tékben mérgesedett el, hogy a helyzetet már csak nehezen lehet meg- menteni.

A Pravda tegnapi cikkét a következőkben fe- jezi be:

„A pokolba fogunk küldeni minden politi- kai manővert. Egyenesen megyünk célunk felé és legyűrünk minden akadályt. Teljesen tisztá- ban vagyunk azzal, hogy Finnország háborúra készül ellenünk, de azt is tudjuk, hogy a finn és svéd ellenállást a mi mérsékelt követeléseink- kel szemben a nyugati hatalmak rendezték.”

További moszkvai jelentés közli, hogy a rend- kívülül súlyos helyzetben a moszkvai svéd és norvég követek bizalmas közvetítéssel próbál- koznak és az utolsó percben igyekeznek elhári- tani a fenyegető veszedelmet.

A Pravda a nyugati hatalmakat okolja a nehézségekért

Moszkvából jelentik: (Rador.) „A szovjet- finn tanácskozásokkal kapcsolatban” cím alatt a Pravda a következőket írja:

Molotov a legfelsőbb szovjettanács ülésén részletesen tájékoztatta a képviselőket a Szov- jet álláspontjáról, melyet Finnországgal folyó

tárgyalásai során elfoglalt. Szovjetország- valamennyi fontos kérdésben előnyöket biztosí- tott Finnországnak és nem követelte a meg nem támadási szerződés megkötését, miután egy ilyen egyezmény ellentétben állana Finnország és a skandináv államok teljes semlegességével. Ez-

Figyelmeztetés!

Tekintettel arra, hogy az utóbbi időben hamisított

Ferenc József és Igmándi

késérüveket kerültek forgalomba, felhívjuk a t. fogyasztó közönség figyelmét arra, hogy a késérüveket csupán eredeti vignetájú és sértetlen dugaszolási palackokban fogadják el, mert csupán az ilyként forgalomba hozott palackok tartalmazzák a gyógyhatású világíró késérüveket, míg az egyéb módon sérült vignetával, ledugózott állapotban eladásra kínált áru nem egyéb közönséges, silány hamisítványnál.

A hamisított áru elkobozása és a hamisítók példás megbüntetése iránti hatósági lépések folyamatban vannak.

Felhívjuk egyúttal a t. viszontelárusítók figyelmét arra, hogy csupán szabályszerűen számlázott árut fogadjanak el és csupán a telepünkről leszállított vizekért vállaljuk a felelősséget.

JONASIU S. A. Timişoara

a Ferenc József és Igmándi

források kizárólagos képviselője és főlerakata

zel szemben olyan területet kíván Finnországtól, amely Szovjetország biztonságára szempontjából szükséges, viszont kétszer akkora területet ajánlott fel a finn kormányának. Az a javaslat, amely a szovjet flotta számára a Finn-öböl északi bejáratánál támaszpontot kér, nemcsak Oroszországnak, hanem Finnország érdekeinek is megfelel, miután ez a támaszpont biztosítaná mindkét országot egy harmadik hatalom ellenesleges fellépése esetén. Ennek ellenére csodálatos módon Finnország ugynevezett vezetői egyáltalán nem hajlandók megértést tanúsítani abban a tekintetben, hogy a szovjet-finn baráti viszonyt kimélyítsék. A finn sajtó egyetértésben más államok sajtójával, a szovjet javaslatokat kiforgatták eredeti mivoltukból és azokat provokativ jellegűeknek tüntették fel. A finn kormány a kivételes intézkedések egész sorát foganatosította, amit csak olyan állam szokott tenni, amely háborúra készül.

Molotov beszédének elhangzása utáni napon Erko külügyminiszter olyan beszédet mondott, ami tulajdonképpen nem volt más, mint a háborúra való felszólítás a Szovjet ellen. A Szovjet békés tárgyalásait célzó javaslatairól Erko úgy nyilatkozott, hogy azok merényletek a finn állam szuverenitása ellen. Erko fenyegetőzött is, amikor kijelentette, hogy számol az

Erko finn külügyminiszter reméli a tárgyalások folytatását

Moszkvából jelentik: (Dunaposta.) A tegnapi délutáni finn-szovjet megbeszélések egy óra hosszúságúak tartottak. Szovjet részről Potemkin és Molotov, finn részről Paasakivi és Hakarainen vett részt a megbeszélésen. A tanácskozások tartalmáról semmit sem lehet tudni, de azt hiszik, hogy a tárgyalásokat tovább folytatják.

Beavatott moszkvai diplomáciai körök értesülése szerint a péntek délutáni finn-orosz tárgyalásokon szovjet részről közlötték a finn küldöttséggel a szovjet végleges követeléseit.

Erko külügyminiszter péntek este az egyik újságíró kérdésére tájékoztatást nyújtott a finn-szovjet tárgyalások jelenlegi állásáról és többek között a következőket mondotta:

— A finn küldöttség átnyújtotta Moszkvában a finn kormány válaszát. A küldöttség kijelentette, hogy Finnország hajlandó a szovjet-orosz öhajok mintegy kétharmad részét teljesíteni. A teljesíthetetlen öhajokkal szemben

Ribbentrop Moszkvába megy

Rigából jelentik: (Dunaposta.) A Szvedonia című lap berlini tudósítójának értesülése szerint berlini diplomáciai körökben Molotov külügyi népbiztos és Schullenburg gróf moszkvai német nagykövet tanácskozását azzal hozták összefüggésbe, hogy Ribbentrop német külügyminiszter valószínűleg november végén ismét Moszkvába utazik.

Elháríthatatlan akadályok a megegyezés előtt

Stockholmból jelentik: Ideérkezett hírek szerint a finn—orsz békés megegyezésnek elháríthatatlan akadályai vannak, noha a finnek készek lennének teljesíteni az orosz követelések kétharmad részét. Sztalin és Molotov nem akar engedékenységet tanúsítani. A helyzet feszültebb, mint valaha. A finn fővárosban egymást érik a hazafias tüntetések, svéd sajtó visszautasítja az orosz lapoknak azt a gyanúsítását, mintha a finn kormány a svéd politikuskok befolyása alatt állana, továbbá, hogy Anglia és Franciaország sugalmazták a szovjet követelések visszautasítását. (Dunaposta.)

zal az erővel, amit Finnország fel tudna vonultatni, hogy megvédelmezze szabadságát és semlegességét. Ugyanílyen szavakat használt annak idején Beck lengyel külügyminiszter is és ezzel provokálta ki a háborút Németországgal. Azokkal az erőkkel, amelyekben Erko bizik, mi is tisztában vagyunk. Ezen erőknek köszönhető a háború kirobbanása Európában és ezek az erők kísérleteztek eredménytelenül, hogy a Szovjetet Németországgal és a Balti államok elleni háborúba sodorják. Erko háborús izü beszédével nem áll egyedül, mert hasonló használ a svéd sajtó is, sőt Sandler svéd külügyminiszter kijelentette, hogyha Finnország beleegyezne abba, hogy kikötőit a Szovjetnek átengedné, az a skandináv államok végét jelentené. Így beszélnek a svédek, bár tudják, hogy a cári uralom alatt Finnország Oroszországhoz tartozott és a finn szigetek az Aaland szigetekkel együtt orosz birtokot képeztek. Mért hallgattak akkor a svéd politikuskok? Sajnos, úgy látszik, hogy Svédország már nem független többé, mert hallgat bizonyos külföldi országok ügynökeire. Válaszunk egyszerű és tiszta. A politikai ügynökök intrikáit megsemmisítjük és tovább folytatjuk utunkat bármi is történjen. Szovjetország biztonságát megőrizzük és megsemmisítjük mindazokat az akadályokat, amelyek célunk útjában állnak.

Finnország nem tehet egyebet, mint szilárd álláspontra helyezkedik.

A külügyminiszter ezután kijelentette, hogy lehetőséget lát a tárgyalások folytatásában. Közölte, hogy a Finnország által foganatosított katonai rendszabályok kizárólag védelmi természetűek.

OROSZORSZÁG ELFOGLALJA AZ IGÉNYELT TERÜLETET.

A Reuter iroda jelenti: A Politiken című lap moszkvai munkatársa szerint a Kremlben mindent elkövetnek, hogy a szovjet—finn tárgyalások baráti megoldással érjenek véget, mielőtt erősebb eszközöket alkalmaznának. Senki sem tudja, vajjon Oroszország kész-e elfoglalni a kérdésben megjelölt területeket és ezzel Finnországot befejezett tények elő állítja. Hangsúlyozza a hírlapíró, hogy Oroszország föltétlenül megállja azután, ha az igényelt területeket elfoglalta és ezután új javaslatot tesz Finnországnak. (Rador.)

Helsinki felkészül a háborúra

Helsinkiből jelentik: A finn főváros kiürít, követeztében Helsinki népessége tíz százalékkal csökkent. Pénteken este a finn hatóságok felhívással fordultak a lakossághoz, hogy mindenki örömmel nyugalmát és fegyelmét. Figyelmeztették a háború és béke idejére kiadott védelmi intézkedések szigorú megtartására és felkérték a ki nem irott városok lakosait, hogy kisebb csoportokba szervezkedjenek és lássák el magukat élelmiszerekkel és meleg ruházati cikkekkkel. (Dunaposta.)

Moszkva ki akarja fázasztani a finneket

Rómából jelentik: A szombati olasz sajtó nagy érdeklődéssel figyelte a finn—orsz válságát. A Popolo di Roma jelentése szerint Londonban tudják, hogy ha Hangó kikötője orosz kézbe kerül, úgy

Finnország függetlenségét a dönti el, vajjon Molotov külügyi népbiztos betartja-e szavát.

Hangóból ugyanis ellenőrizhetik a finn partot egészen Stockholmig. A Gazetta del Popolo lehet gesnek tartja, hogy

Moszkva ki akarja előbb fázasztani a finn hadsereget,

mert a mozgósított hadsereg napi kiadásai 60 millió finn márkát tesznek ki és a finn kölcsön hamarosan elfogy. (Dunaposta.)

Norvégia a City of Flintet kiadta Amerikának

Oslóból jelentik: (Radiopress.) Pénteken este az Egyesült Államok oslói követe távirati szélén tett jelentést Washingtonnak arról, hogy a City of Flint hajó legénysége ismét visszakapta a hajót, amely újból kitűzhetette az Egyesült Államok zászlaját. A jelentésben rövid ismertette az esemény előzményeit. A hajó tengeren utban volt Murmansköből egyik németországi kikötő felé, amikor a hajón levő német tengerészlegénység parancsnoka engedélyt adott arra, hogy a hajó norvég vizeken haladjon. A hajó egyik norvég kikötőbe kikötött, hogy az egy tengerész, aki utközben erős rosszulról panaszkodott, partraszállítható. A hajó így pénteken délben Hausund norvég kikötőbe betört, ahol megbetegedett tengerész partra tett és ott a kikötői orvos a vizsgálat után kijelentette, hogy a betegség nem olyan természetű, mi indokolta tenné a hajónak a kikötőbe való engedély nélküli befutását. Ezután a kikötői hatóságok a hajót lefoglalták, a német legénység a rak parancsnokával együtt letartóztatották internálták, míg szomogton reggel megadták engedélyt a City of Flintnek, hogy saját zászlaja alatt elhagyhassa a kikötőt.

Az Egyesült Államok hivatalos és politikai körében nagy meglepéssel fogadták azt a hírt, hogy a City of Flint visszanyerte szabadságát és méltányolják a norvég kormány jószándékait. Örömmel állapítják meg, hogy a norvég kormány nem riadt vissza attól, hogy utolsó pillanatban meghívta a német nemzetiszocialista hatóságok tervét.

Roosevelt aláírta az új semlegességi törvényt

Washingtonból jelentik: (Radiopress.) Roosevelt elnök, aki szombaton délben írta alá a kongresszus által elfogadott új törvényt a fegyver kivétel engedélyezéséről, az ezt követő sajtó értekezleten sajnálatl emlékezett meg Molotov külügyi népbiztosnak az Egyesült Államokk szemben tett kijelentéséről. Megjegyezte az elnök, hogy nincsen szó az Egyesült Államok moszkvai nagykövetének visszahívásáról.

NAGY ÁREMELKEDÉS A NEWYORKI TŐZSDÉN.

Newyorkból jelentik: (Rador.) A szenátus és a kamara által elfogadott új semlegességi törvény jótékonyan éreztette hatását a tőzsdén, hol a vezető értékekben nagy áremelkedés történt. A tőzsdén közel két millió darab részvény cserélt gazdát.

A PANAMAI SEMLEGES ÖVEZET NEM NYUJT VEDELMEZET.

Washingtonból jelentik: (Dunaposta.) Roosevelt köztársasági elnök a tegnapi esti sajtóértekezleten az egyik újságíró kérdésére kijelentette, hogy a panamai semleges övezet nem

velmet az odamenekülő német kereskedőknek. Arra a kérdésre, mi történik a menekülő német kereskedelmi hajókkal, a angol hadihajók megtámadták őket, és kijelentette, hogy ezt a kérdést csak az angolok megvizsgálják, ha ilyen eset elő-

AMERIKAI SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ HAJÓK NEM JÖNNEK EURÓPÁBA.

Newyorkból jelentik: (Rador.) Az új semleges törvény értelmében az Egyesült Államok beszünteti a forgalmat Európa felé. A sztartott 275 angol utas semleges hajóval Európába. 92 amerikai személyszállító beszünteti járatait.

CHURCHILL PÁRISBAN.

Londonból jelentik: (Rador.) Churchill, az admirális első lordja pénteken Párisba érkezik. Daladier miniszterelnökkel tanácskozik. Admirálisnál reggelizett, este pedig a haditengerészeti miniszter látta ven-

HARC NÉLKÜLI HARCTÉR.

Brüsszélből jelentik: (Radiopress.) A német főparancsnokság jelentése így hangzik: napi naphoz hasonlóan, ma is helyi tüzelő-erősítő tevékenység folyt. Francia hivatalos jelentés ezeket mondja: a harc különböző szakaszain járór tevé-

Árnyékban kibékül Angliával és Amerikával

Párisból jelentik: (Radiopress.) A lapok tartalma közli, hogy rövidesen Japán megkapcsolja az Egyesült Államokkal és Angliával. Pekingi jelentés szerint a megszállt területeken rendeletek adtak ki az angol-ellenes mozgalmak megszüntetésére.

A tokiói jelentés hírül adja, hogy Abe tábornok japán miniszterelnök jelentést tett a minisztertanácsnak a japán-kínai viszony rendezéséről. A beszéd arról szólt, amelyet a jövő héten tárgyal le a minisztertanács. Nomira tábornok, japán miniszter tegnap egy óráig megbeszélést tartott az Egyesült Államok tokiói nagykövetségével. A lapok megjegyzik, hogy a megbeszélés hivatalos jellegű.

Londonból jelentik: Az Asahi Shimbun című lap közli Londonból, hogy Chamberlain miniszterelnök nyilatkozott az angol fővárosi munkatársának. A tudósító szerint az angol miniszterelnök kijelentette, hogy amennyiben Japán elismeri Anglia kínai érdekeltségét, Nagy-Britannia módosítja Japánnal a politikáját. (Rador.)

Megindul a német-orosz csereforgalom

Berlini jelentések közlik, hogy a közeljövőben megindul a német-orosz kereskedelmi csereforgalom. Oroszország többek között nyers ércpetróleumot és textilárut szállít Németországnak. (Rador.)

Berlin örvend az olasz-görög barátságának

Berlinből jelentik: (Rador.) Hivatalosan megkezdte az olasz és görög kormányok közötti tárgyalások sorát. Az olasz és görög kormányok közötti tárgyalások leszögezték a teljes bizalom alapú együttműködés lehetőségét a két ország között. Német politikai körökben nagy örömet okozott a változás, amelynek következményeként a két ország közötti viszonyát sikerült kimélyíteni és ezen a területen a német szövetségese a német szövetségese, a másik pedig évek óta baráti viszonyban áll Németországgal. Berlinben azt is megemlékeztek, hogy ennek a jegyzék-váltásnak különös jelentősége van az angol-francia-török egyeztetés után, mert így nem valószínű, hogy Angliának az a szándéka, hogy a háború kiterjedjen és most már Görögország is érdekelheti fenyegetve magát. Ez a jegyzék-váltás megfelelő válasz volt az angol fenyegetésre.

ANGOL DOMINIUMOK ÉRTEKEZLETE.

Londonból jelentik: (Rador.) A dominium miniszterei és a kormány tagjai közötti tárgyalásokkal kapcsolatban megállapították, hogy már az első megbeszélések eredményeként nagy megelégedést keltettek. A Kanadából kiküldött brit, ausztráliai és új-zeelandi légierőbizottságok már megkezdték működésü-

Észrevétlenül kihangsúlyozni...

Mit kíván Ön a pudertől, amelyet állandó használatra kiválaszt?

A jó puder olyan, mint egy lehetfinom fátyol, amely alól kivillan az arc bőr életzine, azonban a teint sokkal finomabb, tisztább, szebb és mégis természetes.

Ilyen a Three Flowers puder. - Vásároljon még ma egy dobozzal és a használatban további kitűnő tulajdonságokat fog felfedezni: lehetfinoman osztozik szét az arc nagyszerűen tapad és finom, diszkrét illata van. Mindez szebbé és vonzóbbá teszi az Ön megjelenését!

H U D N U T

Puder és Krém

Katasztrófális pusztításokat végeztek szombaton a német buvárhajók

Stockholmból jelentik: Svéd lapok jelentése szerint 24 angol és francia kereskedelmi gőzös az angol hadihajók kíséretében kifutottak a Gibraltári kikötőből. A hadihajók hosszú uton elkísérték a gőzösöket, majd visszatértek kiindulási helyükre és amikor a gőzösök védtelenül haladtak tovább, német tengeralattjárók megtámadták azokat és közülük három angol és két francia

gőzöst elsüllyesztettek. Az egyik elsüllyesztett hajó 90 főből álló legénységét egy svéd hajó vette fedélzetére. **MÉG EGY FRANCIA GŐZÖS SÜLLYEDT EL.** Párisból jelentik: (Radiopress.) Egy német tengeralattjáró az Atlanti óceánon elsüllyesztette a Barole nevű francia gőzöst. A hajó 3 matróz meghalt, 5 ember eltűnt, de 33 főnyi személyzetét sikerült megmenteni.

Hitler az offenzíva előtt újabb diplomáciai lépést tesz

Rómából jelentik: A Stampa berlini tudósítója érdekes cikkben foglalkozik a Molotov beszéde után Németországban előállott helyzettel. Az ellenséges sajtó azt állította, hogy a beszédnek az a része, amelyben Molotov a szovjet-orosz semlegességet hangoztatta, nagy csalódást keltett Berlinben. Erre válaszul azt kérdezik a német politikai körök, vajon mikor gondolt Németország arra, hogy külföldi segítséget kérjen és vajon nem tett-e Hitler birodalmi vezér szeptemberi beszédében olyan kijelentést, hogy ebben a háborúban saját erejére kíván támaszkodni? De Berlinben, amint mondják, amúgy sem akarják ezt a konfliktust kiterjeszteni, sőt ellenkezőleg, arra töreksznek, hogy elszigeteljék azt.

Németország a konfliktus elszigetelését akarja

Rómából jelentik: Az olasz lapok londoni tudósítója azt jelentik, hogy Németország mielőtt megindítja a nagy nyugati offenzívát, újabb diplomáciai akcióba kezd. Valamennyi római lap első oldalán feltűnő szedéssel közli ezt a Londonból származó hírt.

Az Állami Sorsjáték hozza a nyereményeket
míg a DACIA sorsjegyáruda a szerencsét.

Hogy elkerülje a tolongást.
minden sorsjegyárudóját az
ország nagyobb városaiban je-
lentékenyen megnagyobbította.

Huzások

November 15. és 18.

DACIA

ÁLLAMI SORSJÁTEK

Helyi cím: KÖZPONTI BANK I. kerület, Alba a Iulia-ucca 9.

Telefon: 15-45.

KÉPEK AZ AMERIKAI MAGYAROK ÉLETÉBŐL

Írta: AUBERMANN PETER

Az amerikai nagyvárosokban a legtöbb európai kivándorló még hosszú évek múltán is sívárn egyedülnek és vigasztalhatatlan magarahagytottnak érzi magát. Igazán sajtáságos ez az elszigeteltség a milliós tömegek közepette. Jóllehet, egymás hegyén hátán tolonganak az emberek, mégis egymástól gyakran távolgató szakadékok, mérhetetlen távolságok választják el őket. Ezt a távolságot azonban nem geográfiai méretek, hanem pszichikai távolságok képezik. Amikor egyszer a philadelphiai magyar plébános előtt dicséretet Amerikát, annak bámulatos technikai berendezettségét, kimeríthetetlen gazdagságát és irigylésreméltó szabadságát, ő rezignáltan ezt felelte:

— Ez mind igaz. Az Újvilág sok tekintetben túlszárnyalta a vén Európát. Mégis, mi intellektuelek, akik akkor szakadtunk ide, miután már erősen magunkba szívtuk az európai kultúra és óhazánk levegőjét, nehezen tudunk lelkieg gyökeret verni. Nélkülözük az óhaza társadalmi életének üdítő és serkentő hatásait. Bármennyire is széppé és kellemessé varázsoljuk lakásunkat, mégis csak idegenül érezzük magunkat. Mennyire más az igazi otthon! Essen bár jégeső otthon és aranyeső idegenben, mégis csak legjobb otthon.

— Egészen más színben látja új hazáját a Biharból származó newyorki ablakpuó. Az ő gondolkodásmódja nem annyira differenciált, szellemi igényei alig vannak. Életstandardja meglehetősen magas, szinte szöges ellentét a réginek. Anyagiilag kitűnően áll. Naponta megkeres hat dollárt, felesége négyet. Szép fürdőszobás lakása, rádiója van.

Egyházi adó helyett bőkezű adakozás

Mivel az egyháznak vagyona nincs és az államtól sem kap támogatást, kizárólag a hívek anyagi segítségére van utalva. Egyházadót nem vetnek ki, ennek következtében senkit sem kényszerítenek annak fizetésére. Mégis — és az számunkra tanulságos és példaadó — fejedelmi bőkezűséggel rójják le pénzübeli hozzájárulásukat. A Szent Anna novéna végén borítékban szentképeket osztogattunk. A borítékokat szokás szerint a hívek visszaszolgáltatták. A magyar hívek ezen alkalommal is, noha sok közülük a munkanélküli, mélyen nyúltak a zsebükbé. A gyűjtés végösszege ugyanis kereken ezer dollárt tett ki.

A templomi összejöveteleken kívül az idegenben szétszórt magyaroknak kiváló alkalom kínálkozik az egymással való találkozáshoz az egyházközségek rendezte ünnepélyeken, előadásokon, bálokban és pikniken. Ezeknek előkészítésében orosz-lánrészt jut a különféle egyleteknek. Elsősorban az oltár-egyletnek. Nincs ünnepély, vallásos, vagy kulturális megnyilatkozás az oltár-egyleti tagok áldásos közreműködése nélkül. A férfiak egylete a Haly Name Society, a Szent Név Társulat. A detroiti plébánia jubileumi albuma, visszapillantva a múltba, költői szavakkal jellemzi ennek az egyletnek a tagjait: „Olyanok ezek — mondja, — mint a velencei fenészes paloták s templomok álomországja, amely bűzhödöt vízi kanálisok felett emelkedik a magasba!” A Szent Margit körből, a katolikus lányok egyesületéről ugyancsak ilyen lendületes szavakban emlékezik meg az album, amikor így ír: „Az idegenben szakadt magyarság vén törzsének nyíló orgonái, ígértes fehér gyöngyvirágai, a mi növekedő drága leányifjúságunk a Szent Margit Kör keretében folytat buzgó, lelkes munkát... Meg nem ingó jellemük nagyobb érték, mint a Kárpátok sudár fenyője, szemük töretlen fénye szebben tükrözködik, mint az Adria kéjke s ideálként égő lelkük drágább kincs a bánsági búzáján.” Végül említik meg a hitközség derék katonáit, a Szent József Lovagokat. Huszár-uniformisához hasonló egyenruhájukkal festői

Este elegánsan kiöltözik, szórakozni jár, szivart szív. Amerika az ő számára csupa nyereséget jelent, ezért régi pátriájáról hallani sem akar.

AZ EGYHÁZ AZ ÖSSZEKÖTŐ KAPOSZT.

Az Amerikában szétziláltan élő egyfajta leg-erősebben egybefűző pántja, összetartó kötőanyaga még ma is: az egyház. Aki tehát egy népcsoport életét gyorsan akarja megismerni, azt legkönnyebben az egyházi élet keretein belül teheti azt meg. Jómagam az amerikai magyarokkal az egyházközségek révén kerültem közelebbi érintkezésbe. Így Newyorkban, ahol a magyar ferencesek vendégszeretettel élveztem, a magyar hívek részére kilenc napi ájtatosságot tartottam a 82-i ucca templomban. A páterek megkértek, hogy egyáltalán beszéd-sorozatát is tartsak Szent Anna tiszteletére. Mit lehet mondani Szent Annáról kilenc napon keresztül? Ha nehéz is volt elegendő anyagot összeszedni, megkönnyítette a beszédeket az a körülmény, hogy a hívek nem kizárólag akadémiai nivójú szónoklatokat óhajtottak, hanem egyszerű, szívhez szóló szavakat. Szép számban jöttem el, több nő, mint férfi, ami különben mindenütt tapasztalható. Gyakran a fojtó hőség miatt bekapcsolták a ventilátorokat, a szónokoknak túl kellett harsogni a monoton berregésüket. A nagy távolságok, elfoglaltság és a kánikula ellenére is szorgalmasan eljöttek. Egő szomszussággal hallgatták Isten igéit, homlokukról csurgott az izzadság s nem egy régi multú reminiscenciájuk, amely ott szunnyadt a lelkük mélyén, most feléledt és könnyet sajtolt a szemükből.

képet nyújtanak, amikor az ünnepek, vagy körmenetek alkalmával kivonulnak, vagy a templom díszítését alkotják.

SOK AMERIKAINAK A DOLLAR A LEGFŐBB ISTENE.

A mindennapi kenyeret itt is csak verejtékes munkával kell megkeresni. A pénz ők sem kapják vékaszára és nem várják benne könyökög. Bár sok amerikainak a dollár a legfőbb istensége, mégis nehezen férközhetik a közelébe. Rájuk is lehet alkalmazni azt a mondást, amelyet egy német író a kinaiakról mondott: „Arany s ezüst is istenem, de csak rézpenz jut nekem.” Sokat és nehezen kell dolgozniok és ehhez hozzájárul még a bizonytalan jövő kínzó gondja... Amerika a szociális törvények terén még csak típegő lépéseit teszi. A munkást, a hivatalnokot, az egyetemi tanárt máról-holnapra lehet elbocsátani. Sem tisztviselőnek, sem tanítóknak, vagy tanárnak nyugdíja nincs. Az elhelyezkedést megnehezíti, sőt lehetetlenné teszi a 10—15 millió munkanélküli. A mentőkötél, amelybe ilyenkor belekapaszkodik a bajba jutott ember a lele-

Amerika hamar magába olvasztja az egyes népelemeket

Befejezésül még néhány szót a amerikai magyarokról. Tudjuk Amerika olvasztó kemencéjében a legellentállóbb, a legacélosabb népelemek is megpuhulnak és egyenkint vetik le eredeti sajátosságait, szokásait, gondolkodásmódjukat, sőt még nyelvüket is, míg végül a nagy masszában teljesen egyformává nivellálódnak. A magyar bevándorlók sem képeznek ez alól kivételt. Ők is gyorsan asszimilálódnak. Amikor magyarra fordítják a szót, keresik a szavakat és rögtön észre vesszük, hogy anyanyelvüket már nem kezelik olyan zamatosan. Állandóan idegen szavakkal fűszerezik, mint yes, well, all right stb. Ezzel szemben az angolt könyvnyelvet, fordulatosan és teli szájjal görgetik. A szü-

ménység, az életrevaló, praktikus ötletek, nem elég ezeket csak úgy elméletileg kiterjeszteni hanem ki kell fürkészni a megvalósításhoz szükséges alkalmakat is. Az ötletvadász tehát ki kell pillanatot, amikor révétheti magát előre.

AZ AMERIKAI MAGYAROK ÖLETÉSSÉGE

Father Denk, volt rekási plébános, elbeszél nekem néhány életrevaló ötletet az amerikai magyarok életéből. Egy magyar farmer egyszer arnyaszkodott ismerősének, hogy csirkeállomány-landon dészmalják a rókák. Ismerőse agyabó villant egy remek ötlet: „Vigye el a manó a róka a maga csirkéit! Hagyja abba a csirke-nyészés és tenyészessen rókát!” A farmer elfogadta a jó tanácsot. Most évenként 20—25 ezer rókát nyész. Mondanom sem kell, az eladott rókák bús nyereséget vág zsebre. Egy magyar ember már régóta hányódott ide-oda vigan munkanélküliségben, amikor egyszer feltűnt az, hogy az üzletben elégetik az üresen maradó ládákat. A fiatal ember fogta magát, összeadta egy csomó fölösleges ládat és a gyerekek számára játékszámalmokat kezdett faragni. A keresnek, helyesebben a gyermekeknek megtetsző számalmok és azóta a fiút elhalmozák a rendelésekkel. Egy másik magyar munkanélküli azont úgy segített magán, hogy kölcsönkért autókkal összeszedte a nagy szállodák konyhákat az ételmaradékokat. (A szállodák ingyen oda az ételmaradékokat). A múltból maradt kis dísznőköt vet. A dísznők gyönyörűen felhúzó szállodák finom és változatos kosztjától. Maggesen szállítja a henteseknek a pompás sertések.

Az amerikai gyárak magas fizetéssel olyan nőket is szoktak alkalmazni, akiknek nem dolgozik az, hogy új ötleteket agyaljanak árúk praktikus, újszerű gyártásához, tetszető májához és hatásos reklámrozásához. Ezt repert tölti be egy gumibaba-gyár magyar munkesékely havi 16 ezer dollár ellenében.

MAGYAR ELNEVEZÉSŰ KÖZSÉGEK

A már említett Father Denk, aki 3 évig kedett a kanadai prériken, mesélte nekem, múlt század ötvenes éveiben a kanadai gróf Eszterházy útján 200 ezer magyar csingyen földet és teljes gazdasági felszerelést lott fel. A magyar kormány azonban nem el ezt az ajánlatot. Ennek ellenére egy csoport kivándorló Kanadában telepedett le. Már itt néhány község, amely magyar elnevezésű, őrizte, mint például Eszterház, vagy Kaposvilághorú előtti évtizedekben Magyaró évenként százezer körül mozgott a tengere kivándorlók száma, míg a visszavándorlók száma mitegy 35 ezer volt. „Ha már ilyen sokatuk el az ősi rögöt — jegyezte meg Father — nem lett volna jobb a nagyszabású kanadai telepeket elfogadni? Ma ezek a telepek jómódú birtokosok lehetnének”. A föld megmunkálása százezer is gyümölcsözőbb, mint bárhol más évezredekben keresztül parlagon hevert kanadai tulaj ugyanis rendkívül termékeny. Már több 80 éve termesztik itt a búzát, a föld még rendkívül zsiros és csak úgy ontja a mély nagy termést.

A kanadai búza minőségileg és mennyire verhetetlen. A talajt nem is kell mélyen felszárni csak kissé föltárni. Father Denk mondja, hogy kor Kanadába ment, abban az évben júniut vetettek és augusztus vége felé már arattak. állítólag itt embermagaságyra nő meg tag, mint a nád. Kanadában még ma is hiányolcsó a föld. Mindenki kaphat 10 dollár hold földet, továbbá fölszereléshez szükséges amit az államnak, illetőleg a banknak előnyöztelek mellett törleszhet le a gazda. Együttottani viszonyokhoz képest potom összegyűvvalaki erre holdnak a birtokosa. Aki ily szerzett földet és három éven keresztül melbelle 30 holdat, arra telekönyvileg is átírják tokot. Boldog Kanada! Ott nem földbirtomon török a fejüket; a farmer nem amiatt kodik, hogy túlkeves a megművelni való föld, mert túl sok.

lők is legtöbbszór angolul beszélgetnek gyermekkel, a fiatalok egymás közt meg kizárólag hazai nyelvet használják. Sokan a nevüket angolosítják, így lesz Kocsisból Koshes, Kish, Hajmásyból Massy.

Ime így fest azoknak az élete, akiket a Oceán túlsó partjára dobott. De nemcsak más országba sodorta, hanem továbbra is markában tartja a surolja, gyűrja és örli őket. Amerikában sem den fenéig tejfel. Az öröm itt is bánta keveredik. Aki azonban a jó — és balsorsot esz megfigyenes használja fel, mint jobb és balkezet, talán mindegy, hogy hol keresi a boldogulást Európában, vagy az ígértes Újvilágban!

KÖRTING Rádío FODOR Temesvár II., Seria 1940 R a d i ó Dacilor 1.

Temesvár fejlődése az utolsó két évszázad alatt a hajdani várból a mai modern bánági fővárossá

Temesvár szép város, — mondja az idevetődő idegen. Temesvár szép város, — kérkednek a temesváriak. Tagadhatatlan, hogy a város területén számos épület van, amely nagyban emeli a város csínját és szépségét. Amikor azonban elnézzük ezeket, nem jut eszünkbe keletkezésük idejére és építőjükre gondolni. Igaz viszont az is, hogy sokat nem is tudunk a régi temesvári épületek keletkezéséről és azok építőiről.

Temesvár város régebbi nagy épületei közül csak kettő élte túl a százhatvanöt évig tartott török hódoltságot. Az egyik a Szent Katalin-templom, a másik pedig

A Hunyadi kastély

A Hunyadi-várkastély a Hunyadiak idején már megvolt és a nagy hadvezér halála után V. László király a kastély kápolnájában esküdött meg Hunyadi János özvegyének, hogy fiait nem fogja bántani. Sok évszázad viharával dacolt a Hunyadi-várkastély. Johann Lehmann német utazó, aki 1785-ben megfordult Temesvárott, Lipcsében megjelent könyvében ezeket írja:

— A Hunyadi-várkastély a régi magyar időknek tiszteletreméltó emléke. A vár építőjének jó ízléséről tanuszkodik. Még mostan is illően ellakhatnék benne egy előkelő herceg, sőt még századok múlva is. Vannak dolgok, amik nem lesznek régiek. Ilyen ez a vár is.

A Hunyadi-várkastély nagy részét azonban 1849. után az osztrákok lebontatták és mai alakjában támasztották fel

és tüzérségi szertárnak használták. Az egykori Hunyadi-vár ma is katonai célokat szolgál.

TÖRÖK FÜRDŐBŐL VÁROSHÁZA.

A török uralom alatt egy csomó épület, fürdő és mecset keletkezett Temesvárott.

Fütdő volt a mai városháza is.

amelyet azonban azóta számos esetben átfarmáltak. A városháza kapujának jobb oldalán ott van

Ujraépül a város

Temesvárnak 1716-ban a töröktől való visszafoglalása után lázas építkezés indult meg. Mercy gróf céljait tűzte ki, hogy Temesvárt a legszebb vidéki várossá tegye. Néhány évtizeden keresztül folyt az építkezési munka. A gróf nagyon sok építómestert és kőművest hozott Temesvárra. Hoffmannsegg gróf híres német utazó, aki abban az időben járt Temesvárott, azt írja, hogy

a városban nem látni mást csak építkezést

és hogy a kőművesnek van a legnagyobb becsé. A gróf azt is mondja, akkor keletkezett ez a szállóige: nyikorog, mint a temesvári talicska. Nyikoroghatott is, mert mindig alaposan megrakták kővel és téglával. Az ezerhatszázad évek vége felé a mai Belváros — akkoriban Vár — már teljesen ki volt építve. Uccái egyenesek voltak, egymást metszeték és tágas terek is voltak.

1779-ben a temesvári Belvárosban százötvenhat épület állott.

Ezeknek akkori értéke 558.872 forint és 40 krajcár volt. Ebben az összegben azonban nincsen benne a középületek, templomok és katonai épületek értéke. Az akkori házak közül a legtöbb még ma is áll. Az újabb időben a Belvárosban tulajdonképpen csak kevés ház épült, mert nem igen volt hely új építkezésre és új ház leginkább csak úgy keletkezhetett, hogy előbb lerombolták egy régit. A mai Ferdinánd király körút és a Maria királyné körút már a régi és 1910-ben Telbisz Károly polgármestersége idején bontásra került várfalakon kívül eső terület volt.

TEMLOM HELYÉN BANK.

Temesvár egyik legelső nagyszabású épülete a török világ után a ferenczrendi szerzetesek belvárosi temploma volt, amely később a piarista atyák tulajdonába került. Ez a templom a Hitelbank palo-

a Hunyadi-várkastély. A Szent Katalin-templom a Katalin-város központjában állott. Hogy mikor épült, azt nem lehet pontosan tudni. Eppen úgy nem ismerjük az építőjét sem. Valószínűleg olasz mester munkája. Amikor aztán a törököknek a Bán-ságból való kivonulása után Mercy Claudius Florimund gróf osztrák fővezér megkezdte az új temesvári vár erődítményeinek építését, úgy a Katalin-város, mint a Szent Katalin-templom áldozatul esett ennek a munkának. Ez a városrész a mai Eminescu-park területén feküdt és a templom azon a téren állott, amely most fűvel benőve a Carmen Sylva leányliceum közelében van.

még a török feliratos márványkő. A török uralom után azonban a legtöbb török épületet lerombolták. A városháza kivételével megmaradt a török időből az Erzsébetvárosban egy kicsiny emeletes épület, amely valamikor az egyik temesvári pasának kéjlaka volt és amely még meglehetősen az eredeti formában látható. Azonkívül a török időből származik — bár megtoldott és átépített alakban — a Mühlhe-féle műkertészet magtára. Szórányosan akad még néhány ház, amely a török uralom alatt létesült, noha azóta több átalakításon ment át. A törökök alatt már létezett a Jenő herceg ucca és a Mărăsesti ucca sarkán levő ódon ház is a katonai kórházzal szemben. Ezen a házon többször átmeszelt vasból öntött domború betűs tábla hirdeti, hogy

Savoyai Jenő herceg, amikor Temesvárnak 1716 októberében történt elfoglalása után a várba bevonult, abba a házba tette be először a lábát.

Ez mintegy jelképe volt annak, hogy a herceg a várral együtt annak házait is birtokba vette. Jenő herceg azután újra lóra szállott és kísérétével végigvonult azon az uccán, amelyet máig is nevével neveznek.

tájának helyén állott. Mellette volt a rendház és a főgimnázium.

Ebből ma már csak az a rész van meg, amelyet városi zeneiskolának használnak.

A ferenczrendi templomának építése tizenkét esztendőig tartott és azt 1736-ban szentelte föl Falkenstein báró csanádi püspök. A templom építési jellege, a boltozat és a kórus szép kompozíciója elárulják, hogy olasz mesterművész munkája volt.

A temesvári római katolikus székesegyház terveit Bécsben készítette Erlachi Fischer Emánuel, a császári udvar kitűnő építész. Az építkezést 1736-ban kezdődött meg és pedig előbb Kosztka Tivadar, a temesvári kamarai közigazgatás elnöke és Steinlein János mérnök, 1750-től pedig Lechner János temesvári polgár és építómester felügyelete alatt. 1754-ben a székesegyház készen állott. A székesegyház barokkstílusban tervezett, keresztalakú, két tornyú templom, melynek természetéből készült boltozata és díszes stukkója, oltárainak kivitele és oszlopzatának szintén köből faragott fejei egyaránt dicsérik a kor művészi architektúráját.

A vármegye régi rendszerének a múlt század ötvenes éveiben történt visszaállítása után az eddigi bánági kormányzat épületéből megyeháza lett. Ugyanakkor azonban gondoskodni kellett a kormányzóság új otthonáról. Akkor épült a Jenő herceg ucca és a Lenau tér találkozásánál

a hatalmas háromemeletes és két nagy udvaros kormányzósági — díkaszterialás — épület. Ez 1856-ban készült.

Több száz helyisége és nagyszámú folyosója van. A folyosók sötétek, nyomasztó hatásúak. Csak az

Ember küzdj és bizva bízzál!

A világruban sokmilliárd hatalmas és hatalmas világ kering. Ott valahol egy kicsiny pont a mi napunk és mellette csak egy hajszálnyira, csak néhány milliárd mérföldnyire: e porszem a föld és rajta az ember... Az ember az ő apró, kicsinyes cselszövéseivel, büszkeségével, haragjával, irigységével, selymes vagy rygyos köntösével, nyomorával vagy méltóságával — rohan, tipor, gázol, gyűlöli, szeret, kacag és sir. Közben nem veszi észre, hogy szervez-psziztul, kopik, míg kínzó fájdalmak nem lenntkeznek. Nem tud enni, nem tud aludni, szélelések, gyomorfájás, lehangoltság, álmatlóság gyötrik...

A világhírű amerikai GASTRO-D. gyógyszer valóságos áldás az emberiségére, mert szimpatikus idegeken keresztül magát a betegség okát szünteti meg, gyomor-, bél-, máj-, vesés epebajok esetében a legkitűnőbb eredményeket érték el vele.

GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban drogériákban, vagy postán megrendelhető. A leírását és a nevét Császár E. gyógyszerháza, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Lechner János építómester huszonhét esztendővel, amikor temesvári polgárgojtot kapott, székesegyház építési munkájának ellenőrzéséért párhuzamosan vállalta az irgalmasrend templomának építését és azt be is fejezte.

A templom ma is változatlanul eredeti formájában van.

Ugyanabban az időben épült Kőszeghy László csanádi püspök kétemeletes palotája is. Ez az épület, amely ma Mocsonyi-ház néven ismeretes, amelynek emeletén a háztartási iskola, földszintjén pedig a városi zalogház van. Egykorú vele Mercy gróf palotája a jóni oszlopos kapubejárattal. Ebből az épületben van jelenleg az ügyészség, hátsó részben pedig a fogház. Akkoriban épült a tisztikárnó is és számos más katonai épület.

A legjelentékenyebb építkezés volt a bánai kormányzó palota, amely 1754-ben épült fel és kormányzó lakásul, valamint a hivatalok elhelyezésére szolgált. Nagyon sok barokkdiszítés volt rajta. Ezekből a díszítésektől — kivéve a kapubejáratot — azonban az 1870 évi tatarozások megfoszták. Ez az épület lett később a vármegyeháza, lenleg pedig a temesi helytartóság otthona.

ÉVSZAZADOS MAGANPALOTA.

Az ezernyolcszázad évek elején épült a Deschpalota, mely Temesvár magánépületeinek még ma is egyik legszebbike és terjedelmére is egyik leggyönyörűbbike. Ez a ház a régi Zápolya, jelenlegi Eminescu uccában van. Évtizedeken keresztül Rónánác dr. ügyvéd tulajdona volt a háború előtt, majd Scherter vaskereskedő tulajdonába került most Scherter-ház néven ismeretes. Deschán Józsa aki

1790-ben lett bánági kamarai adminisztrátor és udvari tanácsos, 1826-ban halt meg nyolcvankét esztendőskorában.

Lendvai Miklós volt megyei főlevéltáros Temesvármegye nemes családja című művének második kötetében részletesen közli a Deschán-család történetét. A palota építetőjének nagyon fejlett ízlés volt. A palota négy uccára nyílik, elől két, hátra egy emeletes, stílusa görög renaissance, kiköveztettségű udvara maga is látványosság. Holokzatát emeletnyi magas hat korinthusi oszlopszíti gyönyörtelen kiképzett oszlopokkal. Kapujának vasalása és a kapu két oldalán a fölfutó vaszdindáinak stílizált védőráncszata művészi kovácsmunka. Valószínű, hogy a palota építómestere laci művész volt, neve nem ismeretes. Kár, hogy szűk Eminescu uccában a palota remekszép homlokzata kölölen nem érvényesül. Ha majd megtörtén az Eminescu uccának a város által a szemben le régi házak lebontásával tervezett kiszélesítése, a kor majd sokkal megkapóbban hat az épület szépsége.

A Bach-korszak emléke

utóbbi évtizedekben igyekeztek a folyosókat a belső légnyíló helyiségek ajtajainak üvegezése által négy világosabbá tenni. Nem tudjuk, hogy ki volt kormányzósági épület tervezője. Neve azonban megeredmény a feledést, mert az épületen semmi művészi nincs és az éppen csak óriási tömegével hat az épületben különböző bíróságok és pénzügyi hivatalok vannak.

1863 és 1865 között épült Schuhmann Ignác bécsi építész tervei alapján a belvárosi két tornyos zsidótemplom. A templom spanyolországi mór stílu

készült és maig is a város szebb épületeinek
1877-ben építette a bécsi Helmer és Fellner épít-
városi színházat és a hozzátartozó városi
színház. A színház — mint emlékeztető — 1919
Sperl-én — most húsz esztendeje — leégett
Duliu építette meg az új színházat, a régi
színház homlokzatát pedig átalakította. A szál-
háború előtt Koronaherceg, a háború után
Ferdinand szálloda néven működött. Három
évtizeddel ezelőtt megszüntették a szállodát és az épü-
leteket átalakították a Kultúrpalota céljaira.

KÖZÉPÜLETEK EMELKEDNEK.

A régi temesvári építésszek közül kiválik
Antal, aki 1786-ban született és 1863-ban
Székely eredetű magyar család ivadéka.
neve eredetileg Kovács volt, azonban

Antal a Bánság németlakta vidékén telepe-
sége 1750 táján, fölvette a német hangzású
Schmidt nevet.

Antal korán jutott árvaságra és gyermek-
korban egy rézkovácsoshoz került inasnak. A nagy
kor foglalkozást azonban nem szeretete, mert
a természetesség zavarta csendes gondolkodásában, el-
csüglyében. Megszökött mesterétől és Pumpberger
újvárosi építőmesternél megtanulta a kőmű-
ves és épületervezést. 1807-ben, mint fiatal
építészemesvárra jött. Első útja a székesegyházba
ahol imádkozott, hogy Isten segítse meg
a nagy nevet neki is lehessen háza Temesvárott. Az
imádkozás után megállította imáját, mert az idők folyamán

Antal egy legzsigazdagabb és legbecsültebb
építész és számos középületnek a tervezője lett.

Antal építette a temesvári evangélikus
templomot, amelynek most ünnepelték száz esz-
tendő évét. Ugyancsak Schmidt készítette el
a nagy János tekintélyes polgár megbízásából
a nagy andri és 10 Mai utcák sarkán álló három-
emeletes nagy bérházat. Hirneve olyan nagy volt,
hogy emiatt Temesvárott, hanem más városokban
is építkezéseket. Így megépítette
a nagy város házákat és a kórházat. A bánsági
családok számos kastélyt csináltattak vele.
A nagy községben a nemeskéri Kiss család pompás
háza szintén az ő műve. Hargyatekában sok szin-
templom és középületi tervet látták, amely-
eknek a multságára tervezett. Az egri székesegyhá-
z terveinek elkészítésénél Schmidt Antal
is részt vett.

Antal építette Ede, aki 1847 és 1908 között élt, 1871-
ben lepedett meg Temesvárott. 1873-ban kapott
a nagy városot engedélyt építési ipar üzésére és azt
középszentendően keresztül folytatta. Ezen idő
középszentendőre és annak környékén számos di-
kőépületet és magánházat tervezett és épített.
Antal közl való a Miasszonyunkról nevezett is-
tendővérek józsefvárosi renaissance stílusú zárda-
ház templom, a Dragalina tér és Bratianu uca
középszentendőre és a józsefvárosi plébániatemplommal szem-
beálló kétemeletes palota, az állami tanítóképző
iskola, a belvárosi állami elemi fiúiskola, a jeleu-
pari liceum, amely azelőtt ipari szakiskola volt,
a nagy cipőgyár, a Bega partján álló kalapgyár.
1891-ben Temesvárott rendezett kiállítás épü-
letek között Reiter Ede tervezte. A gyárvárosi ró-
katholikus plébániatemplom terveit Ybl Lajos
pesti építész készítette, de az építés ellenőrzé-
sét Reiter hathatósan közreműködött.

ÚJABBKORI TEMESVÁRI ÉPÍTÉSZEK.

Az újabbkori neves temesvári építésszek sorá-
ban díszes helyet foglalt el néhai Székely László
városi építésszámőrnök. Nevezetesebb alkotásai
a nagy arista rend temploma, főgimnázium és rend-
ház, továbbá a Neptun-fürdő és a szomszédságá-
ban álló néhány palota. Azon építésszek sorában, a
k közreműködtek a városerődítmények lebontása
után a mai Ferdinand király körút — Lloyd-sor —
potáinak és számos más modern épület létesítésé-
re, említést érdemelnek Metz, Merl Arnold, Neu-
haus, Löfler Lipót, Makai Elemér, Gemeinhardt
Arton, Horky Ferenc, Kempf József, Tóth Zsig-
mond, Albrecht Ferenc, Ecker József, Dengel Jó-
zsef, Bagyánszky János, Götz Károly, Kremer Jó-
zsef, Juhász Gusztáv, Gutjahr Ferenc, Hofgärtner
Ferenc, Mitka Nándor és Tunner Artur építésszek
és építőmesterek. Múltó hely illeti meg ezek között
László László építésszt, aki a háború után számos
házat és bérházat épített Temesvárott, létrehozta a
Miasszonyunkról elnevezett iskolánévérek Berthe-
lmeit úti új intézetét, építette a józsefvárosi római
katholikus elemi fiúiskolát és újjaalakította a józsef-
városi plébániatemplomot.

Kubán Endre.

MA ÉJEL A SZABAD MEZŐN
HÁLTUNK OLYAN SZÉL FUJT!
BORZASZTOÁN KINOZ MOST
A ZSABA

SLOAN'S LINIMENT
AZONNAL ENYHITI
A FÁJDALMAT

A behívott hátizsákjából vagy katonaládájából nem szabadna hiányoznia
a Sloan's Linimentnek, amely enyhít minden hűlésből vagy ütéstől eredő
fájdalmat. Kenje be a sérült testrészt Sloan's Linimenttel és azonnal kel-
lemes meleget fog érezni, amely magával hoz friss, egészséget adó vérhullámot.
Neuralgiánál, zsabánál, csuzos fájdalomknál, rándulásoknál és zuzódások-
nál: Sloan's Liniment.

SLOAN'S LINIMENT
a család gyógygyógyászata

Fokozza
A
SZERVEZET
TEVEKÉNY-
SÉGÉT.

Nem Maginot, hanem Painlevé vetette fel Franciaország keleti erődfalának kiépítését

Beszélgetés Maginot néniével, a híres francia hadügyminiszter
kilencvenéves édesanyjával

A Petit Parisien tudósítója felkereste a Magi-
not-vonal világhírű megteremtőjének édesanyját és
hosszasan elbeszélgetett vele. Eleinte azt hitte,
hogy Maginot ősi földjén, Revigny-ben találhatja
meg az idős úriasszonyt. Nagyon csodálkozott, a
mikor felvilágosították, hogy Maginot anyja Vou-
rray-ban lakik Vavasseur polgármesternél.
Ide utazott tehát s ebben a városkában már
minden gyerek tudta, hogy

„Maginot néni” valóban közöttük él.

Nem véletlenségből jött oda. A Maginot-vonal meg-
építője jó barátságot tartott a városka polgármes-
terével. Ha nagyon elfárasztotta a politika, Vou-
rray-ba ment pihenni néhány napra. A polgármes-
ter berendezett neki egy szobát s ott dolgozhatott
háborítlanul. Minthogy váratlanul tűnt el ilyenkor
a politikai zajlásból, a lapok gyakran megírták,
hogy itt és itt tartózkodik. Nizzában, Biarritzban,
vagy más divatos fürdőhelyen.

— Látja, látja, — mondotta ilyenkor a pol-
gármesternek — milyenek is ezek az újságírók...
Milyeneket írnak rólam.

A Petit Parisien megírja ebből az alkalomból,
hogy a Maginot-vonal megépítésének gondolata tu-
lajdonképpen nem Maginot-tól ered. Paul Painlevé,
a kiváló matematikus, aki Maginot előtt a hadügy-
minisztérium élén állott, hirdette először, hogy
Franciaország keleti határát erős betonfallal kell
elzárni, nehogy az ellenség áttörhessen rajta. Pain-
levé lángelméje úgy látta, hogy a Maginot-vonal
amikor azután Maginot Painlevé után 1929-ben a
hadügyminiszteri székhöz került, erős akarattal el-
határozta, hogy megvalósítja Painlevé gondolatát.

A dolog természetesen nem ment könnyen. Sok
ellenállást kellett leküzdeni, de szívóssága legyőzte
az akadályokat.

Maginot néni boldogan mosolygott, amikor az
ő „kicsinye” felől kérdezősködtek.

A 91 éves úriasszony teljes szellemi frisses-
ségben él.

Magas karosszékekben ült, amikor fogadta a párisi
újságírókat. A szobában ott volt az elhunyt Maginot
nővére is.

— Soha életemben nem jártam ezen a vidéken,
kezde Maginot néni — de hát, amikor a háború ki-
tört, a polgármester úr írt, hogy csak jöjjenek ide,
ahol a fiam oly szívesen tartózkodott. Hát idejöt-
tem. Természetesen itt is gyakran gondolkodom őrája.
Hát kire gondolhatnék másra? Nagyon jó gyermek
volt. A leckéjét mindig velem tanulta. Ugyyszólván
sohasem akart mellőlem elmenni. Amikor minisz-
ter lett, sűrűn jártam a minisztériumba. De csak
hogy megölelték egymást, azután eltávoztam, mert
nem akartam feltartóztatni.

Hiszen egy ilyen szegény miniszternek temér-
dek a dolga.

Legutoljára 1931 december 25-én láttam. Karácsony-
ra jött hozzám. Ilyenkor mindig együtt ettünk az
ünnepi pudingból. En ugyanis angol származású nő
vagyok, ezért megtartottam ezt a szokást. Roppant
fáradt volt szegényke. A sok munka kidöntötte.
Mondtam neki, feküdjön le. Lefeküdt s többé nem
kelt fel az ágyból. Egyre betegbb lett s január 6-
án örökre behunyta szemét.

Most Maginot nővére vette át a szót:

— Az emberek nem tudják, milyen óriási mun-
kaerő volt néhai bátyám. Evekben keresztül rend-
szeresen hajnalig dolgozott. Én figyelmeztettem,
nem lesz jó vége ennek a megerőltetésnek. De ő
csendesesen csak azt válaszolta, Franciaország megér-
nyit, nem lehet addig nyugtom, amíg Franciaor-
szág biztonságban nincs.

Maginot mama mintha csak hangosan gondol-
kodna, így szólott:

— Sohasem tudta, hogy az erődítést Maginot-
vonalnak fogja nevezni a világ.

Ha tudta volna, azt hiszem, ezt tekintette volna éle-
te legszebb és legragyogóbb jutalmának.

CORSO mozgó
Ma és minden nap

A vasöklü

A főszerepekben a következő kedvelt művé-
szekkel:

WALACE BEERY, ROBERT TAYLOR,
FLORENCE RICE.

Izgalmasabb minden kalandorfilmmnél!

Legjobb Metro-Goldwyn hirdető!

Vasárnap d. e. 11 órakor
17 leles helyárrakkal

Katia

= HIREK =

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Műtságotlanok, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1800 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

SZERKESZTŐ

Vuchetich Endre dr.

Oda a pénzről

Miből legtöbb kell a világon, s miből mindég kevés vagyon, ami meg nem terem faagon s fehér hollóként gyér nagyon, amire a szegény s a gazdag egyképpen sóvárogva néz, mi édesebb, mint mézes maszlag, biz az a pénz, vagyis a péz.

Ami sokféle fémből készül s könnyen gurul, mivel kerek, amit, mikor papír, a kézbe elfújnak játszi, lágy szelek, ami, mint hó és jég elolvad, s elpárolog, miként a víz, mi egyre fogy, hogy szinte sorvad, biz az a pénz, vagyis a piz.

Aminél nincs szebb égen-földön, miként harang, oly zenve cseng, amit kérnek s nem adnak kölcsön, mi, mint a vérünk, úgy kereng, ami becses, kecses, szép, drága, legyen arany, ezüst, vagy réz, amit imád okos és kába, biz az a pénz, vagyis a péz.

Ami közmondásban az lel meg, ki mindig felkel jó korán, mivel zsebei annak telnek. — mondják, — ki hallgat jókor ám, ami, bárhogy szorítja markod, úgy elrepül, akár a csíz, mi hűtlenül hagy, bármint tartod, biz az a pénz, vagyis a piz.

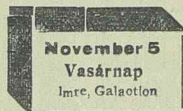
Mi nincs nekünk s mi tán van másnak, amit vadásznak tolvajok, miért esalnak, falat kiásnak és vért ontanak gyilkosok, mi által fény gyul a kunyhóban és a buták fejében ész, mi támaszunk a rosszban, jobban, biz az a pénz, vagyis a péz.

Mi a világon mindent pótol, de ami nem pótolható, minek diktátor is behódol, mi már a földön üdvödel, aminek nincs vethető magja, amin nem érzik szag, sem íz, mi létünk áldása s haragja, biz az a pénz, vagyis a piz.

Koró Pál.

— Argetoianu miniszterelnök kintetése. Bucurestiből jelentik: Fernando Quartin de Oliveira Bastos, Portugália bucaresti-i követe megjelent Argetoianu miniszterelnökkel, akinek átadta a portugáliai Sant Jago de Spada-rend nagyszalagját, amelyet a portugál köztársaság elnöke adományozott a miniszterelnöknek. Ez a rendjel egyike a legrégebb portugál kintüntetéseknél. 1770-ben alapították, adományozására azonban csak ritkán kerül sor és az ezzel kintüntetett személyiségek száma csekély.

— Férje halála miatt öngyilkos lett. Cernautiból jelentik: A városi kórházban tegnap öngyilkosságot követett el Melania Mindisch asszony afelett két héttel ezelőtt, hogy férje néhány hónappal ezelőtt öngyilkos lett. A szerencsétlen nő sztrichninnel mérgezte meg magát.

November 5-én üli meg az egyház Szent Imre emléknapiját. Imre, aki Szent István magyar király és Gizella bajor hercegnő fia volt, 1007-ben született. Nagy lelkiismeretességgel készült az uralkodás feladataira, azonban még atyja előtt szállott sírba. 1031. szeptember 2-án vadászat alkalmával vadkan tépte szét. Szent életű ifjú volt és székesfehérvári sírjához már korán megindultak a zarándokok. VII. Gergely pápa a szentek sorába emelte.

1880. november 5-én született Sadoveanu Mihai, a jelenkori román irodalom egyik legkitünőbb tehetsége. Elbeszélései és regényei kedveltek.

1920. november 5-én nyílt meg a temesvári műegyetem. A műegyetem husz tanszékkal működik, azonban a rendes tanárokon kívül még tizenkét előadója is van. Az első évben százhuszonöt hallgatója volt. Ez a szám évről-évre emelkedett.

1771. november 6-án született Senefelder Aloys, a könyvnyomás — litográfia — feltalálója. Mint nyomdász törekedett iparának fejlesztésére és így jutott el több találmány és újítás után a könyvnyomás, amely a nyomdászatnak egyik fontos művészeti ága.

1876. november 6-án született a háromszékmegyei Zágonyban — amely Mikos Kelemennek is születési helye — Csutak Vilmos tanár, a sepsiszentgyörgyi Mikó-kollégium és a Székely Nemzeti Múzeum igazgatója. Jeles történettudós és számos irodalmi munkát írt.

Bélyeggyűjtők!

Régi és újdonság bélyegsorozatok, valamint kiegészítések olcsón FENYŐ papirkereskedésében kaphatók. Gyűjteményeket a tegmagasabb árban veszünk.

Temesvár I., strada Alba Iulia 1.

— Módosítják a légvédelmi törvényt. Bucurestiből jelentik: A légügyi és tengerészetiügyi minisztérium úgy határozott, hogy a légvédelmi törvény végrehajtási utasításának megjelenéséig, amely a törvény 16. szakaszának c) pontjában a folyékony tüzelőanyag-raktárak védelmét tárgyalja, csak azokat a tartályokat kell egy esetleges légi támadás ellen védő övberendezéssel ellátni, amelyek sűrűn lakott helyiségekben vannak és 10 ezer liter ürtartalommal nagyobbak. A 10 ezer literen aluli tartályok szétosztó állomásoknak tekintendők és az esetleges légi veszély közeledtével a tartályt azonnal ki kell üríteni.

— Halálos autókatasztrófa. Bucurestiből jelentik: Tegnap súlyos autószerencsétlenség történt. Novac Aurel nagy sebességgel vezette autóját Ploesti felé és Bartanestinel belerohant egy kocsiba. Az összeütközés olyan nagy erejű volt, hogy az autó összetört és a roncsok alól holtan húzták ki Nanu Habat ploestii lapkiadót. Novac állapota életveszélyes.

Elejtett szemeit

harisnyáin olcsón és gyorsanfelszedjük

Mikó Frida

Dauerbach-palota.

— Esküvő. Ferenczy Irén, a temesvári városi gazdasági hivatal tisztviselője és Tóth Mihály, a városi villanytelep tisztviselője, szombaton délelőtt a városi anyakönyvi hivatalban házasságot kötöttek. A fiatal párt Warth Péter alpolgármester eskette meg. A házasságkötésnél, mint tanúk szerepeltek: a menyasszony részéről Croget Dezső, az Alapítványi Pénztár igazgatója, a vőlegény részéről pedig Bene Emil aradi bútorkereskedő. Az ifjú párt sokan keresték fel szerencsekívánatokkal.

— Halálozások. Meghaltak: Szilágy Imre tizenhét éves munkás, Petrovits Katalin született Kappler hatvanhárom éves.

— Az idegen állampolgárok tartózkodási engedélyének meghosszabbítása. A temesvári rendőrség felhívja mindazokat az idegen állampolgárokat, akik útlevellel, különleges személyazonossági igazolvánnyal, vagy Nansen-útlevellel rendelkeznek, hogy tartózkodási engedélyük meghosszabbítása érdekében jelentkezzenek a rendőrkésztszura idegenellenőrző hivatalának 73. számú szobájában.

Vak vezet világtalant

A vakok a világ legszerencsétlenebb emberei, akik lépten-nyomon embertársaik támogatására szorulnak, mert fel kell őket segíteni a villara, másik oldalra áttámaszogatni forgalmas utakra és így tovább. Most azonban egyszerre óriási repük támadt a vakoknak. Ők lesznek segítségül a társadalomnak, az egészségés épszemű emberek. Fenyegető repülőmadások alkalmával dönt is elsőtétítik. Bizonyos munkálatokat azonban tovább kell teljesíteni a vaksóttét uccákb helyiségekben is. Így támadt a gondolat, hogy kókat kellene alkalmazni bizonyos feladatok teljesésére, amelyeket azok kitünő tájékozódási képükkel jobban végezhetnek el, mint a látók. A két a hírtelen elsőtétítés teljesen megzavar hatóságok tehát kérést intéztek, ki hajlandó alkalmazást vállalni? A felhívásnak megv fogantja. Azonnal ötszáz vak jelentkezett. ezek fognak majd bizonyos fontos szolgál teljesíteni és tájékozódási képességükkel segéregre lesznek a zavartan botorkáló épszemű Ime milyen furcsa állapotokat teremt a há Aldknek számára a világ egyetlen sőtét és azok vezetik majd a látókat.

PERZSASZÖNYEGER
legolcsóbban. — Porszívó kölcsönzés
Zsákszönyvegek, gyapjuk dus választék
ORIENTA
perzsa szönyegek szövede
IV. Bul. Berthelot 5. Az Elite kávéház me

— ELMARADNAK A DIFTÉRIA VÖRHENY ELLENI OLTÁSOK. A fő hivatal közli, hogy a diftéria és a vörheny védőoltásak, amelyeknek megkezdését november 6-ra tízték ki, elmaradnak és azokat bi időpontban kezdik meg.

— Adóhaladékok kapnak a beyonultak curestiből jelentik: A minisztertanácson toianu miniszterelnök javaslatot terjesztett amelyben indítványozta, hogy a katonai szlatra behívottak adóhátralékának kifizet adjanak haladékok, főleg az értelmi foglalsuak számára. A minisztertanács elfogad kormánnyól indítványát.

— Házasságok. Az anyakönyvi hivatal következő mátkapárok kötöttek házasságot: Vasile állatorvos és Codreanu Angela dr. or Vászari Zoltán mérsáros és Schmarl Borbála, sasta Pavel tisztviselő és Boar Sofia, Pelz szobafestő és Schwarzbacher Mária, Bulzan T cipész és Tóth Mária, Neguti Filip munk Stranti Floarea, Nagy István szerelő és Tóth G Fetterle Ferenc asztalos és Csuka Karola.

— Ideges emberek gyomor- és bélpanas reggelizés előtt legalább egy órával egy fél természetes „Ferenc József” keserűviz, esetle sé felmelegítve, gyakran igen hatásos háziszer. A székletét elrendezi, az emésztést előmozdí az egész anyagcserejét jótékonyan befolyásolja. dezze meg orvosát.

— Az evangélikus egyház hírel. A nov 1-vel bevezetett új istentiszteleti rend szeri evangélikus templomban minden ünnep és vas pon két istentisztelet tartanak. Délelőtt í órai kezdettel magyar és 11 órakor német n istentisztelet van. Ezek az istentiszteleteke teles a tanuló ifjúság is részt venni. Hétfő vember 6-án este 8 órai kezdettel az egyház te termében presbiteri konferencia lesz, amelynel gya: „Az egyház különleges és kizárólagos sz lata”. Az előadást rövid bibliamagyarázat veze December 1-vel kezdetű veszi a konfirmandu tatás. A szülőket kéri, hogy konfirmálandó mekeiket november folyamán jelentsék be a szí hivatalban. Az egyház bibliárait vasárnap 6-ór német, csütörtökön este 8 órakor magyar ren tartják. Vasárnap, november 5-én delu órai kezdettel istentisztelet lesz a rónáci ev líkus hívek részére. Prédikál Schemmel Vikt kész.

— Születések. Az anvakönyvi hivatal következő gyermekek születését jelent be: Heim Viktor Emánel, Julia Lia, Vio Simion Stefan, Roman Ioan, Vuia Marioar

— Szőlőbirtokosok figyelmebe. A temesvári pénzügyvizsgáztóság közli, hogy mind akik 1940. április elsejéig felhagynak a de termő szőlő (hibridi producerói directi) el fizetik a hektáronkénti háromezer lei adót nem is kaptják a hektáronkénti háromezer kártérítést. Azok tehát, akik igénybe akná venni ezt a kedvezményt, 1940. január els nviútsák be a temesvári pénzügyvizsgázt nál a kompenzáció iránti kérvényüket, amé mellékeljenek egy nyilatkozatot, hogy fellé nak a direkt termő szőlők művelésével.

A török hódoltság emlékei Temesvárott a régi világ eseményeit idézik a késői unokák számára

Temesvár falain százhatvanöt esztendőn keresztül lobogtatta a szél a török szultánok piros mezőben fehér félholdas és fehér csillagos zászlaját. Százhatvanöt esztendő hosszú idő. Ennyi idő alatt három nemzedék születik és száll sírba. Százhatvan év alatt igen sok emberi készítmény jön létre, a mely túléli alkotóját. A törökök, ahol megvetették a lábukat, sokat építkeztek. Azonban ennek ellenére Temesvárott mégis kevés emlék maradt a török uralom idejéből. Ennek nemcsak az az oka, hogy a Savoyai Jenő herceg által történt ostromok során számos épület romba dőlt, hanem az is, hogy a hódítók mindent elpusztítottak, ami török építkezés volt. Nem akartak semmit látni, ami őket a törökre, a pogányra emlékeztetne. Ugyanúgy jártak el, mint százhatvanöt évvel előttük a törökök, amikor az általuk elfoglalt temesvári várban minden keresztény templomot és egyéb házat elpusztítottak.

Kedvenc szokása volt hajdanában a töröknek, — és erről ma sem mondott le, — hogy épületekre felíratos márványtáblákat helyezzen és hogy neves embereinek olyan sírköveket állítson, amelyeken több sorban megemlékezett az elhunyt nevezetes tetéről. Mégis igen kevésnek mondható a temesvári török emlék.

TÖRÖK FÜRDŐ EMLÉKE.

A városháza kapujának jobb oldala mellett van a falba illesztett egy ötven centiméter hosszú és harminchat centiméter magas vöröses márványból faragott, cikornyás török betűkkel ékes tábla. A városháza, amelyet később átalakítottak, eredetileg török fürdő volt. A táblát a fürdő megnyitásakor helyezték a falba és a felírat magyar jelentése a következő:

— Ezen fürdő felállításának éve a győtrelem ideje, Ibrahim khán alatt, Hedsra 1053.

A mohamedánok az időt a Hedzsrától, Mohamed prófétának Mekkából Medinába való vándorlásától számítják. A Hedzsra 1053 éve a keresztény időszámításban a Krisztus után 1640 évnél felel meg.

TÖRÖK SÍRKÖVEK TEMESVÁROTT.

A janicsárok egykori temesvári agájának, Szulejmánnak a sírköve is ránkmaradt. Szulejmán aga a keresztény időszámítás szerint 1643-ban halt meg és Temesvárott temették el. A sírkövet az 1716 évi visszafoglalás idején a vár romjai alatt találták. A márványkönek jól olvasható török felírata így szól:

— A szegény Szulejmán, a janicsárok agája a temesvári helységrében. Hedsra 1056.

Még másik három török sírkövet is őriznek Temesvárott. Ezeket a volt és többször átépített régi Hunyadi-vár legutolsó alapos tatarozása alkalmával találták 1892-ben. A mocsaras talajra épített vár süllyedni kezdett és alapos javítására volt szükség. Mélyen kellett leásni, hogy az alapfalakat megerősítsék. Ez alkalommal három török sírkövet találtak. Az egyiknek a felső része turbános. Ez annak a jele, hogy alatta férfi nyugodott. Százhusz centiméter magas és négy egyenkint tizenhat centiméter széles oldala van. A másik két sírkő nem turbános, hanem felül csúcsban végződő nyolc oldalas oszlop. Ezek nők sírkövei. Sem a turbános, sem a másik három sírkövön nincsen felírat. A Hunyadi-vár keleti oldalán, ahol a három sírkövet találták, vagy török temető volt, vagy pedig Temesvár visszafoglalásakor dobálták azokat oda.

TÖRÖK VÁR EMLÉKTÁBLAJA.

1843-ban a város vezetősége elrendelte a városháza előtti térnek és a vele szomszédos utcáknak szabályozását. A munkások az ásásnál nagy kődarabot találtak, amelyen török felírás volt. Csakánnyakkal éppen szétörni készültek a követ, hogy azt majd a kövezésnél felhasználják, amikor arra jött Kozulovich helyettes városi kapitány és megakadályozta őket szándékukban. A kő felírása néhány betű kivételével teljes épségben maradt. Testa káro, akkori temesvári keleti tolmács, a kő felírát latin betűkkel a következőképpen írta le:

— Tarihi Binay, der Zeman Sultan Ibrahim Chan, üi Senne Selaset, ve hamsune, ve elf.

Magyar értelme a következő:

— Kelt a várnak kijavítása, Ibrahim Chan szultán kormányja idejében, a Hedsra 1053 évében.

Ez a kő eredetileg a temesvári várnak valamely tornyának falában lehetett.

A temesvári muzeumban őriznek még egy szép török felíratos követ. Ez a kő azonban eredetileg nem Temesvárott volt elhelyezve, hanem Belgrádon egy díszkútnon, amelyet Elhadzs Beschir aga csináltatott. Elhadzs Beschir, akit gyermekkorában harminc piasterét vásároltak, mint abessziniai rabszolgát, Kizlag Aga — az eunuchok főnöke — volt az istanbুলi szultáni palotában. Nagy hatalma volt. Mindentható volt a szerályban és a török államban. Nem kevesebb, mint tizenkét hadvezírt emelt méltóságába. Amikor meghalt, milliókat hagyott hátra. Sok pénzt költött építkezésekre. Istanbulban mosét, könyvtárt, szökökutakat és iskolát épített. Ennek udvarán áll a sírja. Belgrádban, ahová egykor a szultán elkísérte, a Hedzsra 1154-ik évében díszkutat építtetett. Az alapító nevét felíratos kő hirdette.

VANDORLÓ KÖEMLÉK.

Temesvárott a Józsefváros szélén, az úgynevezett egykori polgár-réten az egyik ház udvarában 1840-ben kútásás közben török felíratos követ találtak. A kő aztán évtizedeken keresztül hevert az udvar sarkában. Az 1870-ik évben az akkori háztulajdonos kertjében lugast csinált és a török követ

asztallapnak használta. 1877-ben meglátta a küllős asztalt Miletz János tanár, régész, megszerezte azt és a muzeumnak ajándékozta. A kő felírát megfejttették és kiderült, hogy az Elhadzs Beschir aga belgrádi díszkútjának a feliratos köve. A kő fehér márványból való, egy méter hosszú, hetven négy centiméter széles és egy centiméter vastag. Köröskörül cirádák ékesítik. Tíz versszak van rajta és pedig balról és jobbról öt-öt. Minden vers külön díszes keretben van. A verssorok tartalma megyar fordításban a következő:

— A boldogság házának felügyelője, akibe megbizik a padisah, hatalomra nézve egy Dsem, almióta csak ragyog a becsület lépcsőjén, a kegyelen forrásának üdítő erejét hozta erre a világra. Ő hozta létre Belgrádban ezt a szép kútat, mely áradó mint Paradiesomban a tejfolyam. Valódi helyén járál e kegyes emlék. E felírás szerzője Nimeti, a költői szokás szerint tartozik magát szintén megnevezni. Elhadzs Beschir pompás, drága kútja. (Allah, kegyelemosztó! Hedzsra 1154.

Hogyan került ez a belgrádi felíratos kő Temesvárra, az rejtély. Belgrádot az osztrák sere 1789-ben elfoglalta, de az 1790-ben megkötött béke értelmében azt vissza kellett adnia a törököknek. Belgrádból kivonuló osztrák katonák egyike hozhatta kocsiján ezt a márványtáblát Temesvárra. A kő tona alighanem ebben a városban telepedett meg. Hadizsákmányából csak ez a kő maradt meg.

Kicsoda lehetett Nimeti, a belgrádi díszkút felíratának szerzője? Nagyon magyarosan hangzik az eredetileg valószínűleg Németinek mondták. Lehet, hogy gyermekkorában a törökök által elrabolt magyar fiú volt, aki töröknek nevelkedett és költővé vált. Ki tudja?

Félegyházi András.

— Ha folytonos bélpangásaitól és túlsok gyors morsavától okvetlen meg akar szabadulni, úgy nemulassa el reggelenként felkeléskor egynegyed esetleg fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Kérdezze meg orvosát.

A temesvári román püspökség létesítése ügyében értekezlet volt a kultuszminiszter elnöklete alatt

Zigre Nicolae kultuszminiszter és Dragomir Silviu kisebbségi miniszter szombaton reggel a bucsures-tü gyorsvonattal Temesvárra érkeztek. A pályaudvaron a két minisztert Ciupe Georgehe dr. királyi helytartósági vezetőikár, Popovici Virgil ezredes, prefektus, Gritta Ovidiu rendőrkésztor, Tieran Emil dr. főpolgármester, Tiuera Patrichie dr. főesperes és Prosteian Coriolan helytartósági kabinettfőnök fogadták. Rövid tartózkodás után Dragomir Silviu kisebbségi miniszter tovább utazott Aradra. Zigre kultuszminiszter pedig kíséretével együtt a városba hajtott. A miniszter a kora délelőtti órában megtekintette az épülő görög keleti román székesegyházat, amely megnyerte a tetszését és ennek kifejezést is adott.

Délelőtt tíz órakor kezdődött meg a helytartósági palota nagytermében a Temesvárott létesítendő görög keleti román püspökség ügyében a tanácskozás. A megbeszélésre számosan gyűltek egy-

be. Ott volt a temesvári görög keleti papság, a szeminárius valamennyi világi tagja, több képviselő és szenátor, ezenkívül számos meghívott előkelőség. Fél tízenegykor lépett a terembe Zigre Nicolae kultuszminiszter Marta Alexandru dr. királyi helytartó Ciupe Georgehe dr. vezetőikár, Popovici Virgil ezredes-prefektus és Tieran Emil dr. főpolgármester kíséretében.

Zigre kultuszminiszter, akit lelkesen fogadtak sorra kezét fogott a jelenlévőkkel, majd elfoglalta az elnöki széket. A tanácskozás megkezdése előtt közölte, hogy a megbeszélés szigorúan bizalmas természetű. Azután megkezdődött a tanácskozás, a mely délig tartott. Délelben a helytartóság ebédet adott a miniszter tiszteletére, aki délután Aradra utazott és ott ma Dragomir kisebbségi miniszterrel együtt különböző tanácskozáson vesz részt. A két miniszter Aradról vasárnap este visszatér a fővárosba.

Színház

Négy bemutató egy hét alatt

A Thalia temesvári előadásainak változatos műsora

A kolozsvári magyar színház műveszi sikerrel biztató temesvári vendégjátéka ezúttal csak rövid lesz mert alig kezdte meg előadásait ez a kitűnő prózai együttes, máris meghirdeti búcsúelőadásait. A legsikeresebb darabok is csak egy-két előadásban kerülhetnek színre a rövid ciklus miatt, amely november 14-én már visszavonhatatlanul véget ér.

Ma, vasárnap három előadást tart a színház. Délután három órakor lesz az ötvenedik előadásunk túljáró, Francia szobalány, hat órakor a pompás Grófkisasszony kerül színre, este kilenc órakor pedig bemutató lesz: Claude-André Puget világhírű, bűbájos vígjátéka, a Boldog órák szerepel a műsoron. A fiatalok, a jókedv, a napsugaras derű vígjátéka ez a darab, amelyben új színésznővel és színésszel ismerkedik meg a közönség, akik között Nagy István képviseli a régi gardát.

Hétfőn este román előadás lesz a színházban. A Thalia legközelebbi bemutatója kedden lesz, amikor Henry Bernstein grandiózus színműve, A tolvaj kerül színre. Fényes Alice, Paál Magda, Nagy

István, Tóth Elek, Lantos Béla és Szabados Árpád játsszák a nagyobb szerepeket. A tavalyi párisi szezon legnagyobb sikere. A tolvaj felújítása volt. Szerdán este André Birabeau szerepel a műsoron A szerelem gyimölcse című új vígjátékával, amely a szerző egyik legsikerültebb alkotása.

SZÍNHÁZI MŰSOR:

Vasárnap délután 3 órakor: Francia szobalány (Olesó helyárrakkal.)

Vasárnap délután 6 órakor: Grófkisasszony.

Vasárnap este 9 órakor: Boldog órák.

Hétfőn: Román előadás.

Kedden délután 5 órakor: Boldog órák. (Olesó helyárrakkal.)

Kedden este félkilenc órakor: A tolvaj. (Bernstein világhírű, izgalmas színműve).

Szerdán este félkilenc órakor: A szerelem gyimölcse. (André Birabeau nagyszerű vígjátéka.)

Rövid beszélgetés a kisebbségi miniszterrel kisebbségi kérdésekről

Magyarlakta városban és falun megalakul a Front magyar alosztálya. —
Vetjük a magyarság kívánságait. — Dragomir Silviu miniszter néhai Goldis
lakásában fogadja az újságírókat

Néhány percet várnom kell, amíg a miniszter
kivált. A Front egyenruháját felcseréli a ké-
sőbb polgári öltözékkel. Délutánig még ma-
per és addig civilben akar járni. Különös ér-
ni egy szobában, amelynek gazdjára annyira
szertozott a lakáshoz, hogy emléke eltörölhe-
rtl ittmaradt. Néhai Goldis Vasile fogadószó-
ét még minden a régi. A bútorok, a szönye-
ha még szép himzett kátrínca, néhány festmény,
együtt kísértetiesen emlékeztet a Tegnapra.
ay román államférfi itt fogadta az újságíró-
ha lendülete elragadta, hosszas és szenved-
en beszélt a gyulafehérvári határozatokról,
j evangéliumnak szeretett nevezni. Szinte vá-
ogy kinyíljon az ajtó és belépjen a minisz-
ajtó valóban széjjeltáruul, és az özvegy nyit
finom mosollyal kér türelmet:

Azonan jön Dragomir Silviu miniszter úr...
kisebbségi miniszter, aki aradi időzése alatt
trokon lakik a Goldis-rezidencián, már jön is.
két méter magas, széles vállú értelmes fér-
szik rajta, hogy tanárember. Nyugodtan, meg-
tan beszél, gesztusai higgadtak, valahogy ér-
ből a férfiből, hogy kerül a frázisokat és
nben csak a lényegre keresi.

Interjú nem adhatok — mondja kissé saj-
zóan — a kormány döntött így. Azonban el-
gethetünk, talán jobb is a közvetlen diskur-
k formája.

A kisebbségi miniszter előtt ül az újságíró,
szétes, hogy a téma csak a kisebbségi kérdés
mint ahogy a földművelésügyi miniszternél
ak szakmájába vágó ügyekről lehet érdeklődni.
— Elképzelhető, hogy a kisebbségi kérdés kö-
szekik hozzám és minden igyekezetem oda irá-
n hogy azt

ívözön, mindenkit kielégítő módon oldjam
meg.

in együtt minden román államférfi tudja, érzi,
ar a határvonalaknak, amelyek a kisebbségek és
ség közé ékelődnek, le kell omlaniok...

— Rövidesen megtörténik
nagyvárad református püspökség hivatalos
elismerése,

vel régi sérelmet orvosolunk és tanulmányozzuk
aradi evangélikus szuperintendencia elismerése-
e a kérdését is. Itt főként

a formai okok jelentenek nehézséget,
remélhetően ezek is elsimíthatók...

— Hogy a magyarságot még intenzívebben be-
gjük az államalkotó munkába, minden magyar-
a városban és faluban

megalakul rövidesen a Front magyar alosztálya,
természetesen magyar vezetéssel.

Nyugodt, okos, higgadt mondatok. Nem hiva-
tos program, de mégis érzik ezekből a mondatok-
k, hogy Bucarestben a komoly és méltánylást ér-
mlő munka megkezdődött. Dragomir Silviu a ma-
posztján igyekszik hasznosat cselekedni, persze
k tekintetben neki is kötvé van a feze, azután
am olyan könnyű

húsz esztendő mulasztását pótolni.

A miniszter kis ideig hallgat, azután melegen,
zinte biztatóan mondja:

— Nem is gondolják a magyarok, hogy milyen
jóbarátjuk Argetoianu miniszterelnök.

Supa erély, energia és akarás ez a nagyszerű po-
litikus, akiben megvan az istenadta képesség, hogy

Légyvédelmi előadások naptára

November 6, hétfőn délelőtt 11—1-ig a Ca-
pitolban magyar előadás belvárosi férfiak és
nők részére.

November 6, hétfőn délelőtt 10—12-ig ro-
mán előadás az Apollóban gyárvárosi férfiak
részére N-től Z-ig.

November 7, kedd délelőtt 10—12-ig ro-
mán előadás a Capitolban jözsefvárosi nők ré-
szére A-tól M-ig.

November 7, kedd délelőtt 11—1-ig német
előadás gyárvárosi férfiak és nők részére A-tól
M-ig.

biztos kézzel nyúljon hozzá a dolgokhoz. A minisz-
terelnök nemcsak európai hírű közgazdász, hanem
egyik

legalaposabb ismerője ma Romániában a kiseb-
bségi problémának,

ezért jelent sokat magyaroknak, németeknek és a
többi kisebbségeknek az ő megértő támogatása. Ar-
getoianu miniszterelnök különben november 12-én,
jövő vasárnap Kolozsvárott a Front erdélyi kongressz
szusán nagy beszédet mond, amelyben kitér minden
aktuális kérdésre

és nyíltan leszögezi álláspontját a kisebbségi
kérdésben.

Azt hiszem, ez a beszéd fordulópontot jelent majd
a romániai kisebbségek történetében.

Várom, hogy Goldis Vasile előlép valahonnan
és elismerően mondja a miniszternek:

— Jól beszéltél... Rátok, fiatalokra vár a
feladat, hogy megkoronázzátok az én műveimet...

Hogy hirdessétek az új evangéliumot...

A káprázat csak néhány pillanattig tartott.
Goldis Vasile történelmi küldetésének vége. Aki itt
ül egykori fogadószobájában, az nyugodt, komoly,
hinni tudó és akaró férfiú, ez már a mai kor em-
bere. Ő a gyulafehérvári evangéliumot akarja az

Megalakult az orosz népközösség Romániában

Bucurestiből jelentik: A Romániában élő
orosz kisebbség népes küldöttsége jelent meg
Dragomir Silviu népkisebbségi miniszternél, akit
arra kértek, adjon engedélyt a romániai orosz
népközösség megalakítására, miután az orosz
kisebbség a Nemzeti Ujjászülletési Arcvonal

megalakulásának első napjaiban csatlakozását
jelentette be. Argetoianu miniszterelnök hozzá-
járult a kulturális, gazdasági és szociális célo-
kat szolgáló orosz népközösség megalakításához,
miáltal ugyanazokban a jogokban részesülnek,
mint az ország többi népkisebbségei.

Az egyetemi hallgatók erkölcsi neveléséről gondoskodik a kormány

Tudományos előrehaladásukat és magánéletüket komoly
ellenőrzés alá veszik

Bucurestiből jelentik: A kolozsvári egyetem
rektora a kormánnyal egyetértve nagyszabásu ter-
vet dolgozott ki a diákság erkölcsi és társadalmi
nevelését illetően. Ezt a tervet az előadások meg-
kezdése után azonnal alkalmazni fogják. Megalkot-
ják az ugynevezett akadémiai felügyeletet, vagyis
mindegyik elsőéves hallgatót egy idősebb diák fel-
ügyelete alá helyeznek. Ami pedig az egyetemen
kívüli életet illeti, a fakultások vezetői gondoskod-
ni fognak, hogy minden diáknak meg legyen az
egészséges erkölcsi fejlődése, a megfelelő társadal-
mi köre. A diákság nevelésére vonatkozóan felhi-
vást intéznek a növegyletekhez, hogy munkájukkal
tegyék lehetővé a diákok számára a kellemes esal-
ládí legkor megteremtését. Ezeket a reformokat
nyugati minta szerint vezetik be nálunk és a leg-
főbb céljuk az, hogy a falvak romlatlan fiait meg-
védjék a nagyváros fertőjétől. Nagyon fontos az,

hogy a diplomások, amikor kikerülnek az életbe,
teljes erkölcsi felelősséggel foglalhassák el azt a
helyet, amelyet az állam, vagy a társadalom jelöl
ki számukra. Egyéb módosításokon kívül a kolozs-
vári egyetemen nagy súlyt fektetnek majd az óra-
látogatások és vizsgák ellenőrzésére. Külföldi min-
tára bevezetik az évenkénti háromszori kollokvium-
mot, hogy pontosabban ellenőrizhessék az ifjusá-
got tanulmányaik előhaladásában. Arravaló tekin-
tettel, hogy a diákság se érezze meg nagyon a vál-
tozást, ezek a kollokviumok írásbeliek lesznek csu-
pán. Látható, hogy az állam a legjobb feltételeket
tremette meg azok számára, akik tanulni akar-
nak, ugy hogy ma már minden hetedik diák ösz-
töndíjas. Ha valaki ilyen feltételek mellett sem tud
tanulni, az már azt jelenti, hogy az illetőnek egy-
általán nincsen tehetsége.

Nem lesz adóemelés és nem csökkentik az állami tisztviselők fizetését

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszté-
rium a leghatározottabban cáfolja azokat a
minden alapot nélkülöző híreket, amelyek arról
szólnak, hogy a kormány új adókat akar beve-
zetni, a fizetéseket és nyugdíjakat csökkenteni

kivánni, vagy pedig a nemzeti pénzügyesség deva-
lorizációját készíti elő. Mindazok, akik ilyen hí-
reket hoznak forgalomba, a törvény vonatkozó
szakasza alapján büntetésben részesülnek.

= KÖZGAZDASÁG =

A racionális búzatermelés

Második közlemény.

Minél alkalmatlanabb a föld a búza kifogástalan fejlődésére, annál teljesebb munkát igényel megművelése. Búzatermés céljára az agyag és vályogtalajok a legmegfelelőbbek. Azonban bármennyire is megfelel a kötött agyagtalaj a búza igényeinek, ha rosszul műveljük, még jó búzatermést ettől sem várhatunk. Az ilyen földeken az elővetemények betakarítása után azonnal tarlóhántást végzünk, majd a nyári keverőszántásról sem feledkezünk meg. Amennyiben a búza alá ezeket az előkészítő munkálatokat elhanyagoljuk, a nyár folyamán a talaj annyira kiszárad, hogy a vetés előtt végzett szántás rögsz marad, a vetést akadályozzák és a magok egyenletes kikelését, a vetés fejlődését is károsan befolyásolja. Sok gazda nyáron át felszántatlanul hagyja földjét s csak közvetlenül a búzavetés előtt szánt, amikor már földje kiszáradt. Az ilyen gazdát, ha meglepi a kora őszi esőzés, sárban kénytelen szántani, esetleg felszántatlanul marad földje tavaszig. A vetéssel megkésik és sáros földbe dagasztja a vetőmagot, míg ellenben, ha idejében elvégezte volna a tarlóhántást és a nyári keverőszántást, az esőzés miatt, ha adós is marad a vetés előtti szántással, de közben kiléshet magának olyan kedvező időt, hogy a nyári mély szántásba veheti el ősi búzáját még mindig szerencsésebb, mint az a gazda, aki sáros friss szántásba kényszerül vetni. Nemszak a nehezen megművelhető kötött agyagföldre, hanem a gyengébb talajokra nézve is elengedhetetlen követelmény az előkészítő munkálatok elvégzése.

A rossz talajművelésnek következményeképp áll elő az a helyzet, hogy a legjobb búzatermő földeink is silány és kevés termést adnak. A jó, vagy rossz búzatermésnek további alapfeltétele a vetés forgó és elővetemény. Azok az elővetemények, amelyeknek betakarítása késő ősze tolódik ki, kedvezőtlenül befolyásolják a búzatermést, különösen esős őszi időjárásakor, mert nem végezhetünk jó talajmunkát és a sárban jó vetést. Tehát a kapásnövényeknek kellő időben beérőfajtáit termeljük a búza előveteményeképpen, hogy a búzát még jó időben október hónapban vethessük el.

A tengeri, vagy répa alá adjunk őszi mély szántást, mert ez a munka nagy mértékben elősegíti a búza jobb fejlődését. Károsan befolyásolja a búza-termést az előtte termelt kapásnövények hanyag kapálása is, mert a gyommagvak elszaporodnak s a bevetett búzaföld elgatosodik. Sok kárt okoznak a tengeri után bevetett búzaföldben a visszamaradt szárcsonkok, amelyek megnehezítik a vetőgép munkáját és a búzatermést is károsan befolyásolják. Ennek elkerülése végett a szántóföldről kiálló szárcsonkokat még a vetés előtt fogsoljuk össze és hordjuk ki a szántóföldről. A kapásnövények alá adott okszerűen kezelt istállótrágya nagy mértékben elősegíti a búza jó termését különösen akkor, ha kellő időben és jó talajmunkával foszfor-savas műtrágyát, elsősorban szuperfoszfátot is adunk a búza alá.

A búzának legjobb előveteményei az olajos növények: repce, mák és kender, azonban a len sem megvetendő, mert gyommentesen marad a föld után. Az olajos növények alá adjunk istállótrágyát és a megtrágyázott földet jól munkáljuk meg, hogy a trágya beérettetését biztosíthassuk. Talajgazdagító elővetemények ugyanánt szolgálnak még a hüvelyes vetemények is, úgy, mint a bab, borsó, stb. Kitünő előveteményei a búzának a takarmánynövények. Sajnos kiszagdánk alig, vagy aránytalanul kevés takarmánynövényt termelnek szántóföldjeiken, mert úgy vélekednek, hogy annyival kevesebb búzaföldre számíthatnak, mint amennyivel több takarmánynövény termelésük. Ez a tarthatatlan áll-

lapot a legfőbb oka annak, hogy búzatermésük gyenge. Mennyivel nagyobb lendületbe hozhatnák kiszagdánk búzatermelésüket, ha szántóföldjeik egynegyedén-egyötödén alkalmas takarmánynövény termelés folyna, mert a terület, amit a búzától, vagy más kalászos növényről elvonnának a takarmánytermelés céljára, búsán megtérülne a jobb és több állattartás jövedelmében, továbbá a bevetett kisebb búzaföld jobb trágyázás és megművelés után aránylag többet teremne holdanként, mint az eddigi nagyobb területen. A búza termelési költségei is jelentősen csökkennének métermázsánként eltekintve attól, hogy több eladásra kerülő termésközlöt mutatkoznék s végül földjeik megközelítőleg kultúrállapotba vonnának hozhatók. Kiszag-

dánk nagyobb és többirányú jövedelmi forrás lehetnének szert ezúton a búzatermelési területük kiterjesztésével, azonban addig, amíg minden megadott területen, kiszagdánk anyagi helyzetében nem várható; sőt ellenkezőleg válságos gazdasági helyzetük napról-napra több és több áldozatot követelnek.

Különösen alkalmasok a pillangósvirágú takarmánynövények: bitorhere, őszborsó, zabosborsó, továbbá a lóhere és lucerna is, ha elég korán kerülnek le a földről a föld kellő előkészítésére, hatósége végett. A csalamádé csak akkor jó teménye a búzának, ha istállótrágyába kerül, jében vágjuk le, hogy a talajmunka későbbi szeszvedjen. Jó búza termést akkor sem várhatunk ha búza, vagy más kalászos után vetünk, mert az ilyen föld tápanyagihiányt eltekintve rovarok melegágyát képezi, amelyek elszaporodásuk folytán a vetést tönkre silányítják. Ugyanakkor ugyan jó búza, azonban manapság ugyanakkor rossz gazda tart, mert egy évi termésről meg akarja élni, ahelyett, hogy takarmányt termeljen rajta.

Meggyessy

A temesvári kereskedelmi és iparkamara kormánybiztosának bucsuja

A temesvári kereskedelmi és iparkamara ideiglenes bizottsága Giurcaneanu Eduard elnöke alatt ülést tartott, amelynek különös ünnepi jelleggel adott Suciú Mihai, a kamara kormánybiztosának bucsuja, aki tudvaleg a Nemzeti Bank temesvári intézetétől távozik és a bucarestii főintézethez nyert kinevezést vezérfelügyelői rangban. Suciú tegnap utójára jelent meg a kamara ülésén és ezen alkalommal Giurcaneanu elnök meleg szavakban méltatta azt az értékes tevékenységet, amelyet Suciú a kamara érdekei védelmében mindenkor kifejtett. A távozó kormánybiztos meghatottan mondott köszönetet.

Az ideiglenes bizottság ezután több italmérségi engedélyt véleményezett kedvezően. Ezek Stein Mik-

lós Kisomor községben, Nichici Marcu Fő, Mihael Péter Bogároson, Huber József Bog és Stepanov Puta Monostor községben. A véleménye alapján a pénzügyigazgatóság ad a végleges italmérsési engedélyt. Elhatározta, hogy az ideiglenes bizottság, hogy illetékes helyjén a fakeskedelem megkönnyítése érdekében fakeskedelem eddig nagyobbára hitel-üzlet és mivel mostanában a kihielzés megszűnt kitermelő vállalatok is csak készpénz ellenében kaphatják a kamara kéri fogja, hogy a leltárhoz képest a régi feltételek figyelembe vételével a kereskedőknek, akik szintén hitel-üzlet kénytelenek eddig a fogyasztót kiszolgá-

Könnyítés a közszükségleti cikkek kötelező bejelentésénél

A kereskedelmi és iparkamarák országos szövetsége értesítette a helyi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a nemzetgazdasági minisztérium ár-ellenőrző hivatala 71.272 szám alatt fontos rendelkezést hozott. Eszerint azok a kiskereskedők, akik a közszükségleti cikkekről megfelelő időközben jegyzéket kötelesek a városi gazdasági hivatalnak benyújtani, ezen pontos kimutatás beérkezésétől mentesek abban az esetben, ha a bejelentés alá eső

árúk készletében és áraiban változás nem áll. Ilyen esetben az előirt kimutatás helyét eleget egy egyszerű értesítés benyújtása, amely jelzi az előző helyzet változatlan. A temesvári kamara tegnap értesítette a királyi helytartóságot a kötelező ár-ellenőrző bizottságot ezen a könnyítésről és kérte ennek az alkalmazását bucarestiben a kereskedők már ezt a rendszert követik.

Németország vezet a gabonakivitelben

A romániai exportőrök általános szövetsége hivatalos statisztikát állított össze és közölte, hogy a szeptember hónapnak, mint az első háborús hónapnak a terménykiviteléről, mint a folyó év első kilenc hónapjának, tehát a szeptember 30-ig lezárt három negyedének össztérménykiviteléről. A nemzetgazdasági minisztérium adatai szerint a szeptemberhavi gabona, hüvelyes és olajos mag kivitel együtt 100.780 tonnát tett ki, míg az előző 1938. év ugyanezen hónapjában 118.016 tonnát, idén tehát

ebben a hónapban a kivitel 17.236 tonnával kevesebb volt.

Ennek a magyarázata az első háborús hetek zonytalanságaiban van. Az október havi kivitel állítás most van munkában, de máris közöljük, hogy

ez lényegesen meghaladta az előző év októberi forgalmát.

A szeptemberi kivitelben Németország 39.576 tonnával, utána Belgium 17.647, 14.790 tonnával következik és a cseh-protectorátus 3.729 tonnájával mellett a többi országok 16.714 tonna. Az idei három negyed év összesített értéke 1.407.069 tonna ez a cikkben. Itt is Németország vezet 366.800 tonnával, utána Anglia következik 283.000 tonnával, Görögország és Belgium körülből egyformán 100.000 tonnával, a többi fokozatosan kisebb tételekkel. Közvetlen szállításra a zabra, kabra és borsó kivitelét tilalmat rendelt el a kormány és az ugyanezen szoruló export mellett a közszükséglet az egész vonalon védelem tárgyává lesz.

— Fuarlevelek bélyegzése. A vasút igazgatóságának korábbi rendelete szerint a leles bélyegű fuvarlevél csak 10.000 kg-os hitmányra használható és ha a rakomány egy kg-mal meghaladja ezt a mennyiséget, újabb bélyegzés szükséges. Az érdekeltek benyújtására most vasút megváltoztatta korábbi rendeletét és öt százalékos türelmi súlyt engedélyezett a fuvarlevél bélyegzésére. Eszaki az egyszeres bélyegzés 10.500 kg. súlyig elég.

THALIA prózai együttesének előadásai

Szinre kerül:

Vasárnap délután 3 órakor:

Francia szobalány (olcsó helyárakkal).

Vasárnap délután 6 órakor:

Grófkisasszony

Vasárnap este 9 órakor:

Boldog órák

Puget nagyszerű vigjátékának bemutatása.

Jegyek a fent hirdett előadásokra hétfőtől kezdve a színházi pénztárnál kaphatók.

Szeptember 1. óta 35 százalékkal emelkedtek az olajárak

„Nagy ur a petróleum...” Orfői emelkedés a petróleumvállalatok értékpapiraiban

Az elmúlt hét folyamán soha nem tapasztalt forgalom és élénkség uralkodott a bucu-rei börzén. A tőzsde épülete kicsinek bizonyult a hivatalnokai kar, nem győzte a hatalmas tempót. A nagy forgalom során precedens nélküli kurzusemelkedések állottak elő. A börze nyitáson kereszttül a legnagyobb izgalmatok éltek. A papírosok tulajdonosai fekete péntek-tartottak volna, ám ahelyett a szilárd irányzat tovább fokozódott.

Augusztus végén, vagyis a háború kezdetén nagyon könnyű nyersolaj ára Bustenariiban 0,500 lei volt. Ezen időponttól kezdve, az olaj árak szakadatlanul emelkedtek s az utóbbi napokban elérte a 19,300 leit vagononként. Természetesen, a 30 százalékos emelkedésnek a börzén is határozottan a hatásai.

A számközlőreben az olajpapírok árfolyamai így alakultak: Október 20-án a börze a következő maximális kurzusokat jegyezte: Petróleumpapírokban: Astra Romana 875 lei, Steaua Romana 345 lei, Creditul Minier 245, IRDP és Redevanta 140 lei.

Hét nappal később, vagyis október 27-én a kurzusok így alakultak: Astra Romana 1175 lei (100 pont emelkedés részvényenként), Steaua Romana 505 lei, Creditul Minier 360 (115 leies emelkedés), az IRDP 235 és a Redevanta 240 (100 leies emelkedéssel).

E rekordemelkedések (35—75 százalékgig emelkedések) így rövid idő leforgása alatt, csak a világháborút követő napokban voltak észlelhetők, ám ezt a mértéket még akkor sem érték el.

A többi értékpapírok is nagyon szilárdak voltak, ha nem is érték el a petróleum papírok arányait. Így többek között nagy keresletnek örvendtek a Resita, Latea-papírgyár, ezek az árfolyamok, tovább fognak emelkedni.

Iconomu a tőzsde főtitkára, mint más befentesek is kedvezően ítélik meg a nagy árfolyam rohamos felszökését, mégis elővigyázatosságra és hidegverre intik a közönséget. Hogy egyelőre az emelkedések teljesen indokoltak lehetnek, nem lehet hinni, hogy ezek ugyanebben a tempóban emelkednek ezután is. A túlzott optimizmus hamarosan keserű csalódást váltthat ki. A papírok árfolyamánál mindig tekintetbe kell venni az általuk képviselt tényleges belső értéket, mert az ezen túlajtott börzei árfolyam sokszor váratlan zuhanásokat vonhat maga után.

Valóban a nyersolaj ára tovább emelkedett. Már a múlt hét vége óta is. Például a bustenari vagonja elérte a 20.000 leit. Az árut ma nem klinger utján, hanem készpénzzel, devizával, vagy lelei fizetik. Nálunk is alkalmazzák a „Cseh and Carry” elvet, hisz a petróleum ma nagy ur, háborús időkben élet halál kérdést képez.

A kompetens körök rámutatnak arra, hogy a román petróleum-papírok hosszú éveken keresztül érthetetlenül nehézkesen kerültek be a világbörze forgalmába. A mai konjunkturának kellett eljőnie, hogy reális értékeiket elérjék. A papírok tovább emelkedhetnek, ám az nem valószínű, hogy a multbeli rekord megismétlődhet. Ezért ajánlatos az elővigyázatosság.

féléképpen válik ártalmassá. Ha a bennefoglat föld és homok nagymennyiségű, akkor a gyomorban és belekben annyira felhalmozódhat, hogy például lovak vastagbelében már 20 kgr. homokot is találhatunk s ez okozza az úgynevezett homok-kolikát. A beiszapolttakarmány másik ártalma az, hogy porzik és főleg az olyan löstállóknak, amelyek magas tetőtéracsokkal vannak felszerelve, a lovak szemébe hull az iszap pora a penészével együtt és szembetegségeket okoz. A lélegzéssel beszivított por pedig a tüdőben, gégeében okoz megbetegedéseket.

Mindezeken a bajokon gondos utánanézés, előrelátó intézkedésekkel segíthet valamilyen a gazda, bár azt el nem érheti, hogy jó szénatermő évek eredményét érje utól.

Legelőszórás arról kell gondoskodni, hogy a szilárd takarmányból kilugozott tápanyagokat pótolja. Szaporítani kell tehát lehetőleg az abrakkészletet. Vagy, ha ez nem lehetséges, úgy az állatlétszámot lesz indokolt már most valamivel csökkenteni. Inkább valamivel kevesebb állatot teletessünk ki jól, mint többet rosszul. Ezzel a létszámcsökkenéssel azonban nem mehetünk túlzásba, mert az állatárak tavaszra valószínűleg emelkedni fognak és kívánatos, hogy akkor ne vevők, de eladók lehessünk.

A szilárdtakarmányból kilugozott mészsókat még legkönnyebben pótolhatjuk szénavasas mész (iszapoltt kréta) etetéssel és a konyhasóadagoknak mérsékelt emelésével. Ilyenkor az abrakba kilogrammonként 2—3 deka iszapolt krétát és 1—1,50 deka konyhasót keverhetünk.

Ha szénánk a kazalban megpenészedett, akkor a felső, legromlottabb réteget még ott a kazalnál gondosan válasszuk külön és még alomnak se használjuk fel. A kevésbé romlott szénát napon való szárítással, botokkal való kiporolásával, szeszszárazal és gőzzellessel tehetjük ártalmatlanná, sós vízzel való bepermetezéssel izletesebbé.

Főszabály legyen, hogy takarmányunk legjavát osszuk be a legfiatalabb növendékeknek és a vemhes állatoknak. Legkevésbé finyásak az ökrök és isgások, továbbá az idősebb növendékek.

Végül megemlítendő még, hogy a szilárd takarmányt nagyobb veszteségtől azáltal óvhatjuk meg, ha rászánjuk magunkat a GAZDA több számában ismertetett droton való szénakészítési módra. amivel függetleníthetjük magunkat az időjárástól és esős nyáron is jó szénát készíthetünk.

Egy másik, olcsóbb, de kevésbé tökéletes módja a takarmány esős időben való konzerválásának a bevermelés: a lekaszált nedves takarmányokat földalatti vermekben, vagy földfeletti „zsombolyai” földlakban való besavanyítása, amely módon a takarmány egy évnél is tovább tartható el kisebb veszteséggel, mint hogyha hetekig, renden ázni hagytuk volna.

(Folytatjuk a jövő vasárnapi számban.)

Olcsó és kiadós TŰZELŐANYAG

„Semicox Brikett”

„Korona” jelzéssel. Központi fűtéshez, vas- és cserépkályhákban, stb.

tartós meleget ad

Kapható minden szakmabeli tüzelőanyaglerakatkönl. Felvilágosítással szolgál a

PETROSANI S. A. R.
vezérképviselete. Telefon: 24—45
C. CINGHITA, Str. Mircea Voda 8.

Legyszerűsítik a vasút autóbúszmonopoliuma körüli vitát

A közlekedési miniszterek az országúti személy- és teherszállítás szabadabb tételére irányuló törvénytervezete még állandóan a legfelsőbb szállítási tanács megvitatása alatt áll. A tegnapi tartott ülésen az elnöklő Caranfil ismertetette az eddigi vitaanyagot, amelyről már részletekben beszámoltunk. Nicolau mérnök statisztikai adatokkal bizonyította, hogy a szabadforgalom által alig számbavehető konkurencia alakulhat ki a vasút ellenében. Busilá tanár megállapította, hogy annak kimutatásához, hogy milyen mértékben csinál, vagy

nem csinál súlyos versenyt a teherforgalom a vasutnak,

nem a vasút egész tonnamennyiségét kell alapul venni, amit összesen szállít összes eszközeivel, hanem szembe kell állítani azt a két számot, amit a csak vasuton szállítható és a teherautón is szállítható tonnamennyiségek felmutatnak. Caranfil elnök ehhez képest a vita leegyszerűsítése végett a következő kérdések tisztázását javasolta:

mennyi az össztónna mennyiség, amit a vasút mint vasut és mint teherautó fuvarozó szállít;

milyen mértékben használható fel az egyik és a másik eszköz és melyek azok az áruk, amelyek autón is szállíthatók és melyek csak vasutal. Ezeknek a kérdéseknek a tisztázására a tanácskozást elhalasztották újabb összehívásig.

(=) Lányha az irányzat a bányásági gabonapiacra és az üzleti forgalom is csekély. A piaci árak a következők: Búza 73 kilós 430, ótengeri 400, új-tengeri morzolt 290—300, korpá 320, új zab 400—420, muharmag 380, tökmag régi áru 1.000, káposzta reepe 950, új takarmányárpa 350, tavaszi árpa 450 lei százkilónként. Lóheremag 30 lei és lucernamag 45 lei kilónként.

= Iparigazolvány kiadásához a céh hozzájárulása kell. A munkaügyi miniszter jóváhagyta azt a szabályt, hogy a munkakamarák az ipar önálló gyakorlásához szükséges engedélyt nem adhatják ki csak a már fennálló ipari céh előzetes véleményezése, avizja alapján. Ha a vélemény nem kedvező, a kérelemnek nem lehet helyt adni.

= A munka időtartam meghosszabbítása. Az UGIR figyelemzeti az iparvállalatokat az 1939. október 19-iki minisztertanácsi naplóra, amely szerint a hadsereg felszerelésére rendelkezést kapott. A munkaidőtartama a következőképpen módosul: a) a munkaidő legfeljebb 3 hónapra áll minden évben napi kilenc órára meghosszabbítható, b) a nők esti 10 órán túl reggel 6 óráig dolgozhatnak, c) vasárnap és ünnepnap 6 óráig dolgozhatnak, d) vasárnap és ünnepnap a munkaszüneti felfüggeszthető. Az a) pont alatti kivétel az illető üzemek kérelmére kedvező véleményezés esetén adható meg, míg a b) és c) pontok esetében a paritásos bizottság véleménye szükséges.

= Sulyos bírságot vetettek ki Frigyes főherceg uradalmanak jogutódjára, Habsburg Frigyes főherceg zsilvölgyi ingatlanai, amelyek fenyveserdőkből állanak, a főhatalomváltozás után a Rasina részvénytársaság ügykezelésébe mentek át. A részvénytársaság még 1925-ben 18 millió külföldi tőket szerzett, amely után a kincstár 3 millió 370 ezer 467 lei adót vetett ki. Ezt az adót a részvénytársaság mindmáig nem fizette meg. A petrosényi adókövető és ellenőrzőhivatal a napokban vizsgálat alá vette az adóhátralékot, majd büntettképpen 10 millió 111 ezer 401 leit vetett ki a részvénytársaságra, ugyanakkor a 3 millió 370 ezer 467 leies régebbi követelés megfizetésére is kötelezte a Rasina-t.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet közleménye

A takarmányhibákról

Az előttünk álló tél nem könnyű feladatok elé állítja vármegyénk állattartó gazdait. A legnagyobb nehézség az, hogy a szilárdtakarmány mennyisége ok helyen nagyon szűkös, minőségese a rendszerint gyengébb. A szénafélék betakarításakor kedvezőtlen időjárás uralkodott. A munkaerő ugyanakkor erősen megcsappant a behívások miatt. A betakarítás munkája elhúzódtott, a széna renden, vagy rutinasokban ázott. A kukoricaszárát mostanában veti, áztatja ez a rendkívül kiadós októberi esőzés, a melyhez hasonló feljegyzéseink szerint 30 év óta nem volt.

Az ázás a szilárd takarmányt háromféleképpen rongja. Kilugozza belőle a legértékesebb, legkönnyebben emészthető tápanyagokat, sókat, zamanyagokat. Penészesedési folyamatot indít meg. Az eső és az árvíz beiszapolja a szénát.

Az ázott széna ezért sokkal kevesebbet ér, mint a szárazon betakarított. Míg a jó szénán abraktakarmány nélkül is jól kitelel, sőt meg is hizik a jószág, addig a kilugozott, illatjavaszott szénát csak immel-ámmal eszi, de ha sokat is enne belőle, akkor sem tudná tápanyagszükségletét teljes mértékben fedezni, mert nem fér annyira a gyomrába.

Takarmányozástani könyveinkben mindenfajta állatnál és haszonvétel módnál elő van írva, hogy milyen súlyhatárok közötti szárazanyagot adhatunk állatainknak. Ha ezeken a határértékeken akár le, akár felfelé túlmegyünk, ártunk állataink egészségének, vagy a használati célnak. Ha a takarmány mennyisége kevés, még akkor sem érik magukat jól, ha a tápanyagtartalomról tápdús abraktakarmányokkal gondoskodtunk is. Ilyen esetekben az állatok az almot szedegetik, vályut rágják, a falat nyálják, a juhoknál ilyenkor következtetik be a gyapjúrágás betegsége.

Ez az eset mostanában aligha fog nálunk bekövetkezni. Inkább félhetünk ellenkezőjétől: a túl sok szárazanyag elfogyasztásától. Ilyenkor az állatok ereje és termelőképessége megfogyatkozik. A túltömött emésztőszervek nem tudnak kellőképpen működni. A növendékek elformálódnak. Nagyhasnakká válnak, izomzatuk, csontozatuk mégsem fejlődik ki kellőképpen. A vemhes állatok el is vetélnének.

A megpenészedett szilárd takarmány mellett, hogy izletességéből veszít, némely esetekben az egészségére káros, mérgező anyagokat is tartalmazhat. Ezek különösen az egész fiatal növendékeknek és a vemhes anyállatoknak betegíthetik meg könnyen.

Az eső és árvíz által beiszapoltt takarmány két-

SPORTSEMÉNYEK

Érdekes nemzeti bajnoki mérkőzések lesznek ma Temesvárott

Ma, vasárnap délelőtt tizenegy órakor a B-liga rangadó mérkőzése kerül lebonyolításra a Banatul pályán. A Chinezul-Ilsa és az Electrica csapatai küzdenek a pontokért, amelyek az elsőség kérdését is eldönthetik. Mindkét csapat erősen készül a mérkőzésre, amely nemcsak izgalmas küzdelmet, hanem előreláthatólag szép sportot is nyújt majd a közönségnek.

Délután három órai kezdettel a Banatul pályán a CAMT—Kárpát FC nemzeti bajnoki mérkőzés került eldöntésre. A mérkőzésnek az az különös ünnepi hangulatot, hogy a CAMT ma ünnepli fennállá-

sának, illetve a CAT és a RGMT fuziójának harmadik évfordulóját. A CAMT játékosai úgy kívánják megünnepelni ezt a napot, hogy a mérkőzésen megszerzik a két pontot.

A kerületi elsőosztályú bajnokság mai műsora a következő: Politechnica—Rapid délelőtt féltizenegy órakor a Politechnica pályán, Progresul—Patricia délelőtt tizenegy órakor a Progresul pályán, Fratelia—Banatul délután három órakor Fratelian és Kadima—CFR délelőtt tizenegy órakor a RGMT pályán.

A román válogatott csapat 1940-ik évi nemzetközi műsora

A szövetség nagyjából már összeállította válogatott csapat jövő évi nemzetközi szereplésének programját, amely a következő: Március 31-én Bucarestben: Románia—Jugoszlávia, április 14-én, Rómában: Olaszország—Románia, Bucarestben: Románia B—Olaszország B, májusban Budapesten: Magyarország—Románia,

ugyanebben a hónapban Bucarestben: Románia B—Magyarország B, Bécsben: Bécs—Bucaresti. A májusi mérkőzések határidejét még nem határozták meg. Ezenkívül a következő mérkőzések vannak tervbevéve: Németország—Románia, Németországban, Románia B—Németország B. Bucarestben.

A Ferencváros Debrecenben játszik vasárnap

A magyar nemzeti bajnokságban a Ferencváros csapata vasárnap Debrecenben játszik a Bocskai ellen. Ezenkívül a következő mérkőzések lesznek még: Taxisok—Ujpest, Hungária—Haladás, Gamma FC—Szolnoki MÁV, Kispeszt—Czeged FC, Elektromos—Nemzeti, Kassai AC—Törekvés Kassán. A magyar nemzeti bajnokság állása jelenleg a következő:

Ferencváros	7	6	0	1	28:11	12
Szeged	7	5	1	1	17:10	11
Kispeszt	7	4	2	1	23:11	10

Hungária	7	3	3	1	19:12	9
Törekvés	7	4	1	2	14:12	9
Ujpest	6	3	2	1	18:11	8
Haladás	7	3	0	4	16:12	6
Elektromos	7	2	2	3	11:17	6
Bocskai	7	3	0	4	9:20	6
Taxi	7	2	1	4	13:19	5
Nemzeti	7	2	0	5	13:18	4
Szolnok	7	2	0	5	10:15	4
Gamma	7	1	2	4	9:16	4
Kassa	6	1	0	5	4:20	2

Az Ujpest—Kassa félbeszakadt mérkőzés nincs beleszámítva.

Lemondott a magyar futbalszövetség kapitánya

Budapestről jelentik: Vitéz Ginzery Déne futbalszövetségi kapitány elhatározta lemondását. A kapitányt rendkívül elkedvetlenített egyes játékosok fegyelmetlensége és sportszerűtlen viselkedése. A belgrádi mérkőzés balsikere, valamint a bucaresti játékok félsikerét szövetségi kapitány egyes játékosok indolenciájának tudja be.

Sporthírek mindentelől

Zsengellér sérülése nem súlyos. Zsengellér aki a Kassai AC elleni mérkőzésen lábát tört a javulás útján van és az orvosok véleménye szerint januárban már ismét pályára léphet. A orvosok megállapításai szerint a kiváló játékos két hét múlva már felkelhet az ágyból.

A magyar szövetség keretet állított össze a jugoszláv elleni mérkőzésre. November 12-én kerül lebonyolításra Belgrádban a jugoszláv-magyar válogatott mérkőzés. A magyar szövetség kapitány már össze is állította azt a keretet amelyből végül is a csapatot összeállítják. A keret tagjai a következők: Tóth, Boldizsár, Csikos, Bíró, Kiss, Korányi, Szalay I., Szalay II., Balogh, Sárosi III., Baroti, Adam, Vincze, Hidas, Tóth, Kincses, Kalocsay, Cseh, Sárosi dr. Gazdag, Sütő, Toldi, Zörgő. A keret tagjai jövő héten kedden, szerdán edzést tartanak. Majd a csapat pénteken este hagyja el a magyar fővárost. A keretből csupán Zsengellér és Kolláth hiányzik, akik sérültek. Nagyjából tehát ugyan az a csapat áll ki, amelyik a román válogatott ellen játszott.

Ujrajátsszák az Ujpest — Kassai AC mérkőzést. A botrány miatt félbeszakadt Kassai AC — Ujpest mérkőzést a magyar szövetség határozata értelmében ujjrajátsszák. Takács játékos, akiről kiderült, hogy véletlen rugással törte el Zsengellér lábát, nem büntették meg.

Románia sulydobb rekordjának fejlődése: 27 év alatt. 1912. Sachelarie 8.92 m. 1913. Sonda 9.27 m. 1914. Sonda 9.62 m. 1914. Sonda 9.88 m. 1915. Zissu 10.39 m. 1919. Licker 10.56 m. 1919. Uitz-Ujlaky 12.87 m. 1919. Uitz-Ujlaky 13.40 m. 1925. Dávid 13.52 m. 1926. Dávid 14.06 m. 1926. Frits 14.44 m. 1932. Frits 14.45 m. 1939. Schullery 14.82 m.

RÓZSASZÜRET

IRTA: LIGETI ERNŐ

— Olyan vagy, mint anyád — dörmögte, de széles arcából a gyöngédség lehellete tárlt. — A kirakatban éltek mindketten. De ő legalább férjhez ment egy jó módúnak mondott és úgy vélem, elég derék uriemberhez, aki pénzei a bolondériái. Fájdalom, a te bolondságaidat nekem kell majd megfizetnem.

— Ne félj apám, — mosolygott Isabel, — megfizetik majd a „hivők”.

— Mit tegyek? Ha ellenkezem, úgy is makacs fejed után megy, annak az engedetlenségnek a nevében, amelyet ti az új nemzedék előjogának neveztek. Mennyi időre akarsz elmenni? Legfeljebb három hónapot engedélyezek.

— Legalább egy esztendő, apám.

— Ostobaság. Húszezer frankot adok, oszdbé, ahogy tudod. Egy lyukas szuval sem többet. És ha összekülönböznél a pápa őszentségével, úgy lássd következményeit.

— Húszezer frank, apa, egy évre, de hiszen ez lehetetlen...

— Keresztelő szent Jánosnak ennyi sem volt, amikor a pusztába ment.

Isabel ismerte apját; pénzügyekben, akár milyen jómódú is, megbicsakolta magát. De ha szüksége lesz még pénzre, amúgy sem fogja cserben hagyni. Egyelőre el fog menni. Ha majd kirepült a kalitkából, mind papolhat. Szép, kalandos élet és fantáziája felgyúlt, mintha benzinnel öntötték volna le... De hol kezdje el? Részletes hadászati tervet kell kidolgozni a legsürgősebben.

Igy került el Berlinbe.

Berlinben rengeteg értelmi csábításnak volt kitéve. Berlin! Minden könyves kirakat beállott kerítőnek. Egy nyomorult, leszegényedett or-

szág szellemisége erőlködött, hogy észrevettesse magát a nagyvilággal.

Németországban divatját élte a sok tan, amelyet másutt talán tetszettek és elbájoló csomagolásban nyújtottak volna át, de itt elképesztő szárazsággal, egészen különös és kínos külsejű emberek táltáltak fel.

Isabel elernyedettnek érezte magát közöttük; egyáltalában nem volt az a lény, aki képes lett volna tartósan foglalkozni valamilyen felkapott szellemi termékkel. Igen, ha lett volna egy olyan fiatalember, aki hat réa, rákényszeríti delejes akaratát. Világzemléletet cserélni csak akkor érdemes, ha az ember sürgősen férfieszményt is cserél... Határozatlan unalmas volt itt Berlinben. És ha csak egy mód lett volna, hogy előkelően visszavonuljon, megtette volna. De nem engedte a büszkesége, hogy hazamenjen Párisba. Amikor a húszezer franknak a végére járt, még tízezer kapott hazulról, az zal, hogy ez az utolsó kiütemény, úgy ossza be, hogy nem kap többet. Ekkor határozta el — húszezerévéves volt —, hogy Genf-be megy és ott megpróbálkozik az ujságírassal. Még Berlinből ismerte Gerwaint, az ujságíró, aki tréfásan megígérte neki, hogy majd egyszer maga mellé veszi titkárnőnek és erről egy névjegyen kötelezvényt is adott. El is utazott, fölkereste és követelte az ígérlet beváltását, olyan szeretetreméltó formában, hogy Gerwain nem tudott elmentállani. Most már karácsony óta itt van. Montfleury most „végérvényesen és utóljára” utalt át néhány ezer frankot. Hazulról kerek egy éve, hogy eltávozott. De már keres havonta annyit, amennyiből legalább lakását és kosztját kifizetheti. Úgy, hogy ha az öreg meg is bicsakolja magát, maradni tud. Csak vennék barátai komolyan azt, amit csinál. Bízák csak rá, majd meg fogja mutatni, hogy nem lehet őt egyszerűen fumigálni.

4.

Iván hamarosan megszokta Genfet. Meg-

szokta? Nem egészen szabatos a kifejezés.

Mit értünk megszokáson? Pár nap alatt kikapasztaljuk, hogy hol szediünk magunkba aránylag olcsó, elfogadható ételeket, hol kapjuk meg a hazai ujságokat, úgy, ahogy tájékozódunk a városban, megtanuljuk, melyik számú villamos hova visz, felfedezzünk egy kis kávéházat, ahol megbújhatunk és külön öröm számunkra, ha a pincér már úgy köszönt, mint régi ismerőst. Az arcok ismétlődnek és ismerősükké válik a gyümölcskoka a sarkon, a pofaszakállas teremőr a múzeumban, a banktisztviselő a drótháló mögött a bankban, akitől mindennap megkérdezzük, nem küldtek-e pénzt nekünk, amíg végre azt mondja, de igen! Megállapítjuk, hogy az a kék karrirozott nyakkendő, amelyet tegnap láttunk Michelnél a kirakatban, ma is ott van. Ezt a rubinttal kirakott karkötő órát bársony tokban, ezt a fényreklámt, ezt a hirdetőszlopot ott a hídfőnél... mindezt már ismerjük, itt már sétáltunk; ha most átvágunk a sikátoron, kiérkezünk a virágpiacra. A virágpiac közelében, egy kicsit balra és azután egy kicsit jobbra, lennie kell egy aranyos kis üzletnek, a hol egy szőke leány úgy csicsergi: bon jour monsieur! Hogy le lehet kottázni és ahol kintő borotvapengéket árusítanak. Nos, ismerjük éppen úgy, mint a német könyvkereskedést, ahol éppen tegnap láttuk a Schweiz in Jahrhundertet negyed árban, ismét megvezünk magunknak és ha majd megjön az átutalásunk... Tehát rendet teremtettünk a zürzavarosban, rendet, a melyre hosszú hónapokig építeni lehet, novemberben, decemberben is. Tudunk előre számítani, novemberben itt lesz a „Kék madár”, nagyon természetes, hogy elmegyünk, hiszen még itt leszünk! Ilyen apróságok, gondok, megnyugtató megismétlődések az otthoniasság érzését tenyészttették ki Ivánban, aki már mély lélekzetvétellel elmondhatta a tartalmat adó szót: be-rendezkedtem.

A reumatizmus — ha nem kezelik, — majdnem mindig kronikussá válik és akkor — tulás nélkül megállapíthatjuk — minden öröm eltűnik az életből. Ennek a betegségnek oka — közismerten — a húgysav felhalmozódása a szervezetben; tehát meg kell szabadulnunk tőle. Régebben Salicyles készítményekkel kezelték, nem akarunk ennek a kezelési módnak számos hátrányára rámutatni. Azonban leszögezzük, hogy ma már van egy általánosan elismert készítmény, amely a reumatizmus minden formáját eredményesen kezeli, és ez az

URODONAL a legerősebb oldószernél, a húgyméreg kiválasztószere

A világ legjelentősebb profeszora ajánlják és önmaguk is rendszeresen használják.

Mindenki aki reumatizmustól, köszvénytől, ischiastól, boszorkányszurástól, májzavaroktól, epe-, máj- és vese-kövektől szenved, szedjen URODONAL-t ez az egyetlen kezelési mód, amely visszahatja egészségüket.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Véres tüntetés Vlnában

Kaunasból jelentik: (Dunaposta.) Tíz este véres összeütközések voltak Vlnában a szovjet csapatok között, hogy röviddel a szovjet csapatok kivonása után Vlnában súlyos zavargások törtek ki, melyek során lengyel és litván szélső jobboldali elemek véres tüntetéseket rendeztek, részben baloldaliak, főleg pedig a német területre menekült zsidók ellen. Az összeütközések során keletkezett uccai harcokban körülbelül száz ember meghalt és több száz megsebesült.

Amikor a várostól nem messze állomásozó szovjet csapatokhoz eljutott a vlnai uccai harcok híre, felsőbb utasításra 40 orosz tank bevonult a városba és helyreállította a rendet.

A litván kormány bizonytalan időre lasztotta a vasárnapra tervezett vlnai látogatását. Erre a halasztásra az adott okot, Vlnában az elmúlt napokban tüntetések voltak, másrészt pedig az orosz csapatok még nem vonultak ki Vlna központjából, holott a tüntetési lapodás értelmében csak a város egyik részében szállolhatják el magukat.

Rómában megünnepezték a fegyverszünet évfordulóját

Rómából jelentik: (Radiopress.) Szombat délelőtt nagy ünnepséget rendeztek Rómában az 1919. évi fegyverszünet husz esztendő évfordulója alkalmából. Az ünneplő tömeg Velence tere vonult, ahol a sok ünneplés a miniszterelnöki palota erkélyén megjelent solini, aki rövid beszédet intézett a néphez. Szédében kijelentette, hogy ma, amikor még sűrűbb az olasz nép mint az akkori győzelem kivívása idején, ma még diadalmasabb és büszkébb vár Olaszországra, mint akkor.

APRÓ HIRDETÉSEK

Állást keres

Mosást, vasalást házakban, lelkiismeretesen vállal tiszta asszony (ügyszintén otthoni mosást is). Kovács III., Vilhelm Mühle-u. 10. 1243

Takarítást vállal a délutáni órákra. I., Lloyd palota III. emelet Klein Rudolf. 1865

Házmasternek állást keres fiatal házaspár. A férfi lakatos, víz- és villanyszerelő. Klein Rudolf Lloyd palota III. emelet. 1487

Gyermek mellé ajánlkozik egy 13 és egy 16 éves kisleány. Érdeklődni a kiadóban, vagy Str. Mures a Gbiroci útnál. Hoffmann Ilonka. 1230

Lakatos és vízvezeték szerelő állást keres. Klein Rudolf Lloyd-palota III. emelet. 1436

Nyugdíjas rendőrtiszt rendkívül sokoldalú, legelsőrangú munkaerő, bizalmi elhelyezkedést keres iparvállalatnál, nagykereskedőnél etc. Választ „Routine” jellegre a kiadó továbbít. 1437

Alkalmazás

Jó magaviseletű cseléd, aki főzéshez ért gyermektelen házaspárnál alkalmazást talál. III., Strada Vladica Badescu 17. fűtőmelet 5. 2002

Lakás

Lakás szoba, konyha, kamra újonnan festve kiadó. V. Str. Geml 6. 1434

Szép, modern lakás, 6-os villamos megállónál, 2 uccai és 1 udvari szobával, elő- és fürdőszobával, konyha és éléskamrával kiadó. Közelebbit Ringeisennél, III., Str. Cluj 17. szám alatt. 1415

Háromszobás modern lakás újra festve és fényezve kertes, napos villában, balkonnal azonnala kiadó. Str. Braniste 2 szám a Str. Marghiloman sarkon, Belváros. 1439

Elegánsan bútorozott különbejárátú szoba falimosdóval november 15-re kiadó. III., Str. Domnita Balassa 32. 1429

Modern 3 szobás lakás azonnala kiadó IV., Str. Bratianu 24. Horgony palota. Érdeklődni Prohászka malom, König, Telefon: 22-50. 1436

LEGJOBB MINŐSÉGŰ és legdivatosabb saját készítményű női, férfi és gyermekcipők **Pascu János** ipőüzletében kaphatók II., Piata Fraian Maroan vendéglő. Üzem: II., Strada Timocului Nr. 7. Javításokat olcsón és pontosan készítenek

Modern takaréktűzhelyek

kiváló minőségben **Albano raktár** modernizált és fekete helyekben

KÁLMÁN DEZSŐ speciális takaréktűzhelyüzem Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

Autas-velei

Jutányosan eladó Kardostelepen 120 négyszögletes telek házzal. Üzletnek igen alkalmas. Közelebbit a kiadóban 1864

Keresek elsőrangú patefont művészlemezekkel, vagy anélkül. Bozsák Ferencné II., Str. O. Iosif 32. 1432

Eladók 68.50 m. fehér új tagozott műkölépcsők és szegélykövek, 20-22-es vasgerendák, keveset használt faramott fagerendák, állvány pallók, 6 drb. 1.30/2.60 m. régi kétszárnyú ajtó, 6 drb. 0.90/1.80 m. pallótokor rácsos ablak, régi ablakszárnyak és tetőablakok, II., Str. Dorobantilor 30. 1425

Eladó egy teljes mechanika üzem esztergapanadok, furógépek, gyorsgyalu, fűrés és csiszológép, valamint egy nagy Wanderer gyorsmarógép teljes felszereléssel Assael Arad, Căea Radnei.

Impregnált légvédelmi rollók

gyárak, iskolák, intézetek stb. részére igen olcsón. Figyelem! Betörés elleni biztosító zár esszlingeni redőnyök részére. Cellonban kirakat-rolló, deszkajalousien stb.

Romanowsky Ernő

készítő, IV., Str. Vacarescu 19.

Tűzifa olcsó és jó minőségben **Klein**

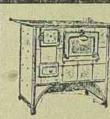
fakereskedés, Timisoara IV., str. Gării 3. Telefon: 29-32.

Sport gyermek-kocsi jókarban 1 eladó. II. Str. Subonyi 9. 11

Két fotelt, 2 széket, asztallal, borfából, lehetőleg két húzzattal vesző Kertész, IV., Spl. Tudor Vladimires 27. szám. 14

Különjele

Birtok árverése 200 hold Gavoji községhezán holnap, hétfőn, 6-delután 3 és fél órakor. Kikiáltási ára 477.000 lei, bántapénz 10 százalékos. 14

Modern zománcozott, csempevel kértartó feketé **takaréktűzhelyek** olcsón és garantált minőségben kaphatók a készítőnél. Nikkelvezet vállalatok.

Faragó Stefan

Temesvár, IV., Iancu Vacarescu 8

Porcellán és üveg áru

valamint modern bútort olcsón vásárolhat

L. Schmidt n. Schuster

cégnél Temesvár I., Str. Lonovics 3. sz., r. k. püspöki palotával szemben.

Fehér és virágos takaréktűzhelyek és szobakábhák újírókaphatók

Junginger

II., strada Timocului 1.